

eLIBRO

Molière

La avarulo

I N K O

Molière

LA AVARULO

Kvinakta komedio (1667)

El la franca tradukis Sam. Meyer

Lingve reviziita en 2003

eLIBRO

Aranĝis: Franko Luin

ISBN 91-7303-198-4

inko@omnibus.se

<http://www.omnibus.se/inko>

MAJO 2003

PERSONOJ

Harpagono	patro de Kleanto kaj Elizo, kaj amindumanto de Mariano.
Anselmo	patro de Valero kaj Mariano.
Kleanto	filo de Harpagono kaj amanto de Mariano.
Elizo	filino de Harpagono.
Valero	filo de Anselmo kaj amanto de Elizo.
Mariano	filino de Anselmo.
Frozino	intrigantino.
Simono	makleristo.
Jakobo	kuiristo kaj veturigisto de Harpagono.
La Flèche	lakeo de Kleanto.
S-ino Klaŭdo	servistino de Harpagono.
Brindavoine	} lakeoj de Harpagono.
La Merluche	
Komisaro	(policestro).

La agado okazas en Parizo, en la domo de Harpagono.

AKTO I

SCENO I

Valero, Elizo

VALERO Kiel! Ĉarma Elizo, vi fariĝis melankolia post la afabla certigo pri via amo, kiun vi bonvole donis al mi! Ha! Meze de mia ĝojo mi aŭdas vin sopiranta! Diru, ĉu tio estas pro bedaŭro, ĉar vi faris min feliĉa? Ĉu vi pentas pri ĉi tiu promeso, kiun eble mia pasio eldevigis de vi?

ELIZO Ne, Valero, mi ne povas penti pri io ajn, kion mi faras por vi; mi sentas min logata al tio de tre dolĉa potenco; kaj mi eĉ ne havas la forton deziri, ke ne ekzistu tiuj aferoj. Sed, por diri al vi la veron, la sekvo malkvietigas min, kaj mi tre timas ami vin iom pli, ol mi rajtus.

VALERO Sed kion vi povas timi, Elizo, pro la boneco, kiun vi havas por mi?

ELIZO Ho, ve! Cent aferojn kune; koleron de patro, riproĉojn de familio, kritikojn de la

mondo; sed pli ol ĉion, Valero, la ŝanĝiĝon de via koro kaj tiun malvarmon kriman, per kiu viaj samseksuloj plej ofte rekompenas tro varmajn signojn de naiva amo.

VALERO

Ho! Ne ofendu min kaj min juĝu laŭ la ceteraj; suspektu ĉion pri mi, Elizo, nur ne mian forgeson de tio, kion mi ŝuldas al vi. Mi amas vin tro por tiel agi, kaj mia amo daŭros same longe kiel mia vivo.

ELIZO

Ha! Valero, ĉiu parolas same. Ĉiuj viroj estas similaj laŭ la vortoj, nur iliaj faroj montras, ke ili diferencas.

VALERO

Ĉar nur la faroj montras, kiaj ni estas, atendu do almenaŭ, ĝis vi per ili povos juĝi mian koron, kaj ne serĉu krimojn ĉe mi, pro maljusta timo kaj maloportuna antaŭvidemo. Ne mortigu min, mi petas, per doloraj frapoj de ofendanta suspekto, kaj donu al mi tempon konvinki vin per mil kaj mil pruvoj pri la honesteco de mia amo.

ELIZO

Ho, ve! Kiel facile oni lasas sin konvinki de la personoj amataj! Jes, Valero, mi fidas, ke via koro estas nekapabla min trompi. Mi pensas, ke vi min amas per vera amo, kaj ke vi ĉiam estos fidela, mi tute ne volas dubi

pri tio, kaj mi nur restas maltrankvila pro la mallaŭdo, kiun oni donos al mi.

VALERO

Kaj kial tiu maltrankvilo?

ELIZO

Mi nenion timus, se ĉiuj vin vidus per samaj okuloj kiel mi, kaj mi trovas en vi sufiĉe por pravigi, kion mi faras por vi. Mia koro havas kiel senkulpigon vian grandan meriton, subtenatan de la dank sento, kiun inspiras al mi la ĉielo kontraŭ vi. Mi ĉiufoje revidas tiun mirigan danĝeron, per kiu ni ekkonis unu la alian, tiun mirindan sindonemon, kiu igis vin riski vian vivon por forpreni la mian el la furiozaj ondoj, tiun flegadon plenan de delikateco, kiun vi montris, tirinte min el la akvo, kaj la fervorajn atestojn de tiu varmega amo, kiun nek tempo nek kontraŭaĵoj povis lacigi, kaj pro kiu vi forlasis la gepatrojn kaj patrujon kaj restas en tiu ĉi loko, kaŝas pro mi vian riĉecon kaj decidis, por min vidi, preni la pozicion de servisto ĉe mia patro.

Ĉio tio sendube faras sur min impreson profundan kaj sufiĉas laŭ miaj okuloj por pravigi la promeson, al kiu mi konsentis, sed eble ne sufiĉos por pravigi tion antaŭ la

ceteraj, kaj mi ne estas certa, ke oni pensos pri tio, same kiel mi.

VALERO

El ĉio, kion vi diris, per mia sola amo mi volas ion meriti de vi, kaj rilate viajn konsciencajn dubojn, via patro mem zorgas pri via pravigo antaŭ ĉiuj, ĉar lia troa avareco kaj la severa maniero, laŭ kiu li vivas kun siaj gefiloj, povus permesi pli strangajn fakojn. Pardonu min, ĉarma Elizo, se mi tiel parolas al vi. Vi scias ke, pri tio ĉi, oni nenion bonan povas diri, tamen se mi sukcesos, kiel mi esperas, retrovi miajn gepatrojn, ni tiam ne havos grandan penadon por fari lin favora al ni. Novaĵon pri ili mi senpacience atendas kaj iros mem serĉi, se mi ne ricevos baldaŭ.

ELIZO

Ha! Valero, ne foriru de ĉi tie, mi petas, kaj penu nur akiri la favoron de mia patro.

VALERO

Vi scias, kiel mi agas kaj per kia lerta komplezo mi sukcesis enkonduki min en lian servadon, sub kia masko de simpatio kaj de sameco de inklinoj mi kaŝas min por plaĉi al li, kaj kian rolon mi ĉiutage ludas por akiri lian amon. Mi faras mirindajn progresojn, kaj mi rimarkas, ke, por favorigi la homojn, ne ekzistas pli bona rimedo, ol se oni

ŝajngas antaŭ ili havi la samajn inklinojn, se oni aprobas iliajn ideojn, laŭdegas iliajn malbonajn ecojn kaj aplaŭdas ĉiujn iliajn farojn. Oni neniom devas timi troigi la komplezon; kiel ajn videbla estas la maniero, en kiu oni trompas ilin, la plej prudentaj ĉiam estas per la flato facilaj trompatoj, ne estas io tiel aroganta kaj tiel ridinda, ke ili ĝin ne englutus, se nur oni ĝin spicis per laŭdoj. La sincereco suferas iom ĉe tia agado, sed kiam oni bezonas la homojn, estas ja necese konformigi sin al ili, nur tiamaniere oni povas akiri ilian favoron, kaj kulpaj estas en tio ne la flatantoj, sed ĉiuj, kiuj volas esti flatataj.

ELIZO

Sed kial vi ne penas akiri ankaŭ la helpon de mia frato, por la okazo, ke la servistino volos perfidi nian sekreton?

VALERO

Oni ne povas kontentigi ambaŭ; kaj la animoj de la patro kaj de la filo estas tiel malsimilaj, ke malfacile estas akiri kune la konfidon de ambaŭ.

Sed, viaflanke, vi agu al via frato, kaj uzu la amikecon, kiu vin ligas kune, por lin altiri en niajn interesojn. Jen li venas. Mi foriras. Profitu ĉi tiun momenton por paroli

kun li, kaj malkovru al li pri nia afero nur tion, kion vi pensos oportuna.

ELIZO Mi ne scias, ĉu mi havos la kuraĝon fari al li tiun konfidon.

SCENO II

Kleanto, Elizo

KLEANTO Mi estas tre kontenta, ke mi vin trovas sola, mia fratino, ĉar mi varmege deziris paroli kun vi, por komuniki al vi sekreton.

ELIZO Jen estas mi preta vin aŭskulti, mia frato. Kion vi havas por diri al mi?

KLEANTO Multajn aferojn, fratino, ĉiuj enhavataj en unu vorto: mi amas.

ELIZO Vi amas?

KLEANTO Jes, mi timas. Sed antaŭ ol daŭrigi, mi bone scias, ke mi dependas de patro, kaj ke la nomo filo min metas sub lian volon; ke ni ne rajtas forpromesi nian koron sen la permeso de tiuj, kiuj naskis nin, ke la ĉielo faris ilin mastroj de niaj deziroj, kaj ke estas ordonite, ke pri tio ni agu nur sub ilia konduko, ĉar ili, ne malhelpataj de la freneza pasio, povas multe pli facile ol ni eviti era-

ron kaj pli bone vidi, kio konvenas por ni; ke oni prefere devas fidi je la lumo de ilia prudento ol je la blindeco de nia pasio, kaj ke la senmodereco de la juneco nin forkondukas plej ofte al bedaŭrindaj profundaĵoj.

Ĉion tion, mia fratino, mi diras al vi, por ke vi ne donu al vi la laboron ĝin diri al mi, ĉar fine mia amo nenion volas aŭdi, kaj mi vin petas, ne faru al mi riproĉojn.

ELIZO Ĉu vi fianĉiĝis, mia frato, kun tiu, kiun vi amas?

KLEANTO Ne, sed mi decidis tion fari, kaj mi petegas vin denove, ne elvoku motivojn por deturni min de tio.

ELIZO Ĉu mi estas do tiel stranga persono?

KLEANTO Ne, fratino, sed vi ne amas. Vi ne konas la dolĉan perforton de delikata amo sur niajn korojn, kaj mi timas vian saĝon.

ELIZO Ha! Mia frato, ni ne parolu pli mia saĝo. Neniu estas, al kiu saĝo ne mankas almenaŭ unufoje en la vivo, kaj se mi malfermos por vi mian koron, mi eble aperos antaŭ viaj okuloj malpli saĝa ol vi mem.

KLEANTO Ho! Plaĉu al la ĉielo, ke via koro, kiel mia . . .

- ELIZO** Ni antaŭe finu vian aferon, kaj diru al mi, kiu estas ŝi, kiun vi amas.
- KLEANTO** Juna persono, kiu de mallonga tempo loĝas en tiu ĉi kvartalo kaj kiu ŝajnas esti farita por inspiri amon al ĉiuj, kiuj ŝin vidas. La naturo, mia fratino, neniam naskis ion pli amindan, kaj mi sentis min ravita tuj de la momento, kiam mi ŝin ekvidis. Ŝi estas nomata Mariano kaj vivas sub la direkto de bona virino, ŝia patrino, kiu estas preskaŭ ĉiam malsana, kaj al kiu tiu aminda knabino havas amiksenton neimageblan. Ŝi ŝin flegas, kompatas kaj konsolas kun delikateco, kiu tuŝus vian animon. Ŝi estas ĉarma en kio ajn ŝi faras, kaj mil ĉarmoj brilas en ĉiuj ŝiaj agoj, alloga dolĉeco, invita boneco, adorinda ĝentileco. Ho! Mia fratino, mi volus, ke vi ŝin vidu.
- ELIZO** Mi jam vidas multe da ŝi, frato, el viaj paroloj, kaj por kompreni, kia ŝi estas, sufiĉas por mi, ke vi ŝin amas.
- KLEANTO** Mi elturniĝe eksciis, ke ili ne estas tre riĉaj, kaj ke ilia modesta vivo apenaŭ estas subtenata de la posedaĵo, kiun ili havas. Imagu, mia fratino, kia ĝojo estus levi la situacion de persono, kiun oni amas, doni ĝentile

kelkan helpon al la modestaj bezonoj de virta familio, kaj komprenu, kiel malfeliĉa mi estas, vidante ke, pro la patra avareco, estas al mi neeble eksenti tiun ĝojon kaj doni al la belulino iun signon de mia amo.

ELIZO

Jes, mi komprenas ja, mia frato, kia devas esti via malplezuro.

KLEANTO

Ha, fratino, ĝi estas pli granda, ol oni povas pensi, ĉar fine, ĉu estas io pli kruela ol tiu severa ŝparado, kiun oni trudas al ni, kaj tiu stranga sekeco, en kiu oni velkigas nin? He! Al kio utilos, ke ni havas posedaĵon, se ni ĝin ricevos nur kiam ni ne estos plu en la bela aĝo por profiti ĝin, kaj se eĉ por min vesti, mi devas nun ŝuldiĝi je ĉiuj flankoj, se mi estas devigata, same kiel vi, serĉi la helpon de vendistoj por vestiĝi dece! Fine mi volis paroli kun vi, por ke vi helpu min son-di mian patron pri miaj sentoj, kaj se mi lin trovos malfavora, mi decidis iri en alian landon kun tiu aminda persono kaj ĝui la vivon, kiun plaĉos al la ĉielo doni al ni. Kun tiu intenco mi ĉie serĉas prunteblan monon, kaj se viaj aferoj, fratino, estas similaj al miaj, kaj se nia patro kontraŭstaros al niaj deziroj, ni ambaŭ forlasos lin kaj libe-

rigos nin el la tro longe elportita tiraneco de lia netolerebla avareco.

ELIZO Estas vere, ke ĉiutage pli li donas al ni kaŭzon por bedaŭri la morton de nia patrino, kaj . . .

KLEANTO Mi aŭdas lian voĉon. Ni foriru iom por daŭrigi nian konfidencaĵojn, kaj poste ni kunigos niajn fortojn por ataki la malmolecon de lia karaktero.

SCENO III

Harpagono, La Flèche

HARPAGONO For de ĉi tie tuj, kaj ne respondu. Nu, forkuru pli rapide el mia domo, fripono ĵurinta, vera nutraĵo de eŝafodo.

LA FLÈCHE (*flanken*) Mi neniam vidis ion tiel malbonan, kiel tiu malbenita maljunulo, kaj mi opinias vere, ke li havas diablon en la korpo.

HARPAGONO Ĉu vi murmuras inter viaj dentoj?

LA FLÈCHE Kial vi min elpelas?

HARPAGONO Bone konvenas al vi, pendindulo, postuli de mi klarigojn! Eliru tuj, aŭ mi vin buĉos.

LA FLÈCHE Kion mi faris al vi?

- HARPAGONO** Vi faris, ke mi volas, ke vi eliru.
- LA FLÈCHE** Mia mastro, via filo, ordonis al mi, ke mi lin atendu.
- HARPAGONO** Atendu lin sur la strato, kaj ne restu en mia domo, starante kiel fosto, rigardante, kio okazas kaj profitante je ĉio. Mi ne volas vidi senĉese antaŭ mi spionon de miaj aferoj, perfidulon, kies malbenitaj okuloj sieĝas ĉiujn miajn farojn, englutas, kion mi posedas, kaj serĉas je ĉiuj flankoj por vidi, ĉu li povos ion ŝteli.
- LA FLÈCHE** Kiel, je la diablo, vi volas, ke oni faru por vin priŝteli? Ĉu vi estas priŝteblebla homo, kiam vi ĉion enŝlosas, kaj staras garde tage kaj nokte.
- HARPAGONO** Mi povas ŝlosi, kion mi volas, kaj stari garde, kiam al mi plaĉas. Jen estas spionoj, kiuj sin okupas pri tio, kion oni faras!
(mallaŭte flanken) Mi timas, ke li suspektis ion pri mia mono.
(laŭte) Ĉu vi ne estus homo kapabla dissemi la famon, ke mi havas ĉe mi monon kaŝitan.
- LA FLÈCHE** Ĉu vi havas monon kaŝitan?
- HARPAGONO** Ne, fripono, mi ne diras tion.
(mallaŭte) Mi furiozas.

(laŭte) Mi demandas, ĉu vi ne dissemus malice la famon, ke mi ĝin havas.

LA FLÈCHE He! Laŭ kio nin interesas, ĉu vi ĝin havas aŭ ne, por ni estas tute same.

HARPAGONO *(levantante la manon por doni vangofrapon al la Flèche)* Vi argumentadas! Mi redonos al vi tiun argumentadon sur la vangon. For de tie ĉi, mi rediras.

LA FLÈCHE Nu, mi eliras.

HARPAGONO Haltu! Ĉu vi nenion forportas?

LA FLÈCHE Kion mi povus forporti?

HARPAGONO Venu tien ĉi, por ke mi vidu; montru viajn manojn.

LA FLÈCHE Jen.

HARPAGONO La aliajn.

LA FLÈCHE La aliajn?

HARPAGONO Jes.

LA FLÈCHE Jen.

HARPAGONO *(montrante la pantalonon de La Flèche)* Ĉu vi ne metis ion en ĝin?

LA FLÈCHE Vidu mem.

HARPAGONO *(palpante la pantalonon de La Flèche)* Tia larĝa pantalono estus taŭga por kaŝi en ĝi ŝtelitajn objektojn, kaj mi dezirus, ke oni jam pendigu kelkajn el ili.

- LA FLÈCHE** (*flanken*) Ho! Kiom meritus tiaspeca homo, kion li timas. Kiel plezure mi lin priŝtelus!
- HARPAGONO** He?
- LA FLÈCHE** Kion?
- HARPAGONO** Kion vi parolas pri ŝtelo?
- LA FLÈCHE** Mi diras, ke vi zorge serĉas ĉie por vidi, ĉu mi priŝtelis vin.
- HARPAGONO** Tion mi volas fari.
(*Harpagono serĉadas en la poŝoj de La Flèche*)
- LA FLÈCHE** (*flanken*) La pesto prenu la avarecon kaj la avarulojn!
- HARPAGONO** Kiel? Kion vi diras?
- LA FLÈCHE** Kion mi diras?
- HARPAGONO** Jes. Kion vi diras pli avareco kaj avaruloj?
- LA FLÈCHE** Mi diras, ke la pesto prenu la avarecon kaj la avarulojn.
- HARPAGONO** Pri kiu vi intencas paroli?
- LA FLÈCHE** Pri avaruloj.
- HARPAGONO** Kaj kiuj estas tiuj avaruloj?
- LA FLÈCHE** Malnobluloj kaj maldonemuloj.
- HARPAGONO** Sed kiun vi komprenas sub tio ĉi?
- LA FLÈCHE** Pri kio vi vin okupas?
- HARPAGONO** Mi okupas min pri kio mi devas.
- LA FLÈCHE** Ĉu vi pensas, ke mi parolas pri vi?
- HARPAGONO** Mi pensas, kion mi pensas, sed mi volas, ke vi diru al mi, al kiu vi parolas, dirante tion.

- LA FLÈCHE Mi parolas . . . mi parolas al mia ĉapo.
- HARPAGONO Kaj mi ankaŭ tuj parolos al via ĉapo.
- LA FLÈCHE Ĉu vi malpermesas, ke mi malbenu la avarulojn?
- HARPAGONO Ne, sed mi malhelpos vin babiladi kaj esti aroganta; silentu!
- LA FLÈCHE Mi neniun nomas.
- HARPAGONO Mi vin batos, se vi parolos.
- LA FLÈCHE Al kiu jukas, tiu sin gratu.
- HARPAGONO Ĉu vi silentos?
- LA FLÈCHE Jes, kontraŭvole.
- HARPAGONO Ha! Ha!
- LA FLÈCHE *(montrante al Harpagono poŝon de sia jako)*
Vidu, jen estas ankoraŭ poŝo. Ĉu vi estas kontenta?
- HARPAGONO Nu, redonu ĝin, ne devigante min serĉadi.
- LA FLÈCHE Kion?
- HARPAGONO Tion, kion vi prenis.
- LA FLÈCHE Mi absolute nenion prenis.
- HARPAGONO Vere?
- LA FLÈCHE Vere.
- HARPAGONO Adiaŭ. Iru al ĉiuj diabloj!
- LA FLÈCHE *(flanken)* Jen mi estas ĝentile forpermesita.
- HARPAGONO Mi metas ĝin sur vian konsciencon, almenaŭ.

SCENO IV

HARPAGONO *(sola)* Jen estas pendiginda lakeo, kiu min tre ĝenas; kaj al mi ne plaĉas vidi tiun laman hundon. Certe ne estas malpeza zorgo gardi hejme grandan sumon da mono, kaj tre feliĉa estas tiu, kiu havas sian tutan posedaĵon bone ŝparmetita kaj nur tenas ĉe si la monon necesan por siaj elspezoj. Oni ne estas malmulte embarasata por eltrovi en tuta domo unu sendanĝeran kaŝlokon, ĉar laŭ mia opinio la monkesto estas suspektindaj, kaj mi neniam volas fidi je ili, mi ĝuste vidas en ili veran allogaĵon por ŝtelistoj, kaj ili estas ĉiam la unua objekto, kiun oni atakas.

SCENO V

Harpagono, Elizo kaj Kleanto, interparolante kune kaj restante en la fono de la scenejo

HARPAGONO *(pensante ke li estas sola)* Tamen mi ne scias, ĉu mi bone faris enfosigante en mia ĝardeno dek mil eskudojn, kiujn oni redonis al

mi hieraŭ. Dek mil eskudoj el oro, hejme, estas sumo sufiĉe . . .

(flanken, ekvidinte Elizon kaj Kleanton) Ĉielo! Mi perfidis min mem, la flameco min forportis, kaj mi pensas, ke mi parolis laŭte, rezonante sola.

(al Kleanto kaj Elizo) Kio estas?

KLEANTO Nenio, mia patro.

HARPAGONO Ĉu vi jam de longe estas ĉi tie?

ELIZO Ni ĵus alvenis.

HARPAGONO Ĉu vi aŭdis . . .

KLEANTO Kion, patro?

HARPAGONO Tie . . .

ELIZO Kion?

HARPAGONO Kion mi ĵus diris.

KLEANTO Ne.

HARPAGONO Jes, tamen; jes.

ELIZO Pardonu.

HARPAGONO Mi bone vidas, ke vi kelkajn vortojn aŭdis. Estas tiel, ke mi parolis kun mi mem pri la nuntempa malfacileco trovi monon, kaj mi diris, ke feliĉa estas tiu, kiu povas havi dek mil eskudojn en sia domo.

KLEANTO Ni hezitis proksimiĝi, timante, ke ni vin ĝenos.

- HARPAGONO** Mi estas kontenta diri tion al vi, por ke vi ne komprenu malĝuste kaj ne imagu, ke mi diris, ke mi havas mem dek mil eskudojn.
- KLEANTO** Ni ne okupas nin je viaj aferoj.
- HARPAGONO** Plaĉu al Dio, ke mi ilin havu, dek mil eskudojn!
- KLEANTO** Mi ne pensas.
- HARPAGONO** Estus bona afero por mi.
- ELIZO** Estas afero . . .
- HARPAGONO** Mi tre bezonus ilin.
- KLEANTO** Mi pensas, ke . . .
- HARPAGONO** Tio helpus min forte.
- ELIZO** Vi estas . . .
- HARPAGONO** Kaj mi tiam ne plendus, kiel mi nun faras, ke nia tempo estas mizera.
- KLEANTO** Je Dio! Mia patro, vi ne havas kaŭzon por plendi, kaj oni scias, ke vi havas sufiĉe da posedaĵo.
- HARPAGONO** Kiel! Mi havas sufiĉe da posedaĵo! Tiuj, kiuj diris tion, estas mensogantoj. Nenio estas malpli vera, kaj friponoj estas tiuj, kiuj dissemas tiajn famojn.
- ELIZO** Ne koleriĝu.
- HARPAGONO** Estas strange, ke miaj propraj infanoj min perfidas kaj fariĝas miaj malamikoj!

- KLEANTO** Ĉu diri, ke vi havas posedaĵon, sufiĉas por esti via malamiko?
- HARPAGONO** Jes. Pro tiaj diroj kaj la elspezoj, kiujn vi faras, oni venos iun tagon en mian domon por tranĉi al mi la gorgon, pensante, ke mi estas tute kovrita de ormoneroj!
- KLEANTO** Kiun grandan elspezon mi faris?
- HARPAGONO** Kiun? Ĉu estas io pli skandala ol tiu riĉega vestaĵo, kiun vi promenigas tra la urbo? Mi riproĉis hieraŭ vian fratinton, sed tio ĉi estas ankoraŭ pli malbona. Tio ĉi elvokas punon de la ĉielo, ĉar, prenante vin je la kapo ĝis la piedoj, oni trovas sufiĉe por ricevi bonan renton. Dudekfoje mi diris al vi, mia filo, ke ĉiuj viaj manieroj tre malplaĉas al mi; vi pretendas vivi kiel markizo, kaj por iri tiel vestita, estas ja necese, ke vi min priŝtelu.
- KLEANTO** He! Kiamaniere vin priŝteli?
- HARPAGONO** Mi ne scias, sed kie vi povas preni la monon por pagi la vestojn, kiujn vi portas?
- KLEANTO** Mia patro, mi ludas, kaj ĉar mi estas tre bonŝanca ĉe la ludo, mi metas sur min ĉion, kion mi gajnas.
- HARPAGONO** Tio estas tre malprudenta agado. Se vi estas bonŝanca ĉe la ludo, vi devus profiti tion kaj ŝparmeti je bonaj procentoj la monon,

kiun vi gajnas, por ĝin retrovi iun tagon. Mi tre volus scii, sen paroli pli la cetero, por kio utilas ĉiuj tiuj rubandoj, per kiuj vi estas traligita de la piedoj ĝis la kapo, kaj ĉu duona dekduo da ŝnuroj ne sufiĉas por ligi pantalonon.

Ĉu necesas elspezi monon por perukoj, kiam oni povas porti la propran hararon, kiu nenion kostas! Mi vetas, ke vi havas perukojn kaj rubandojn almenaŭ por dudek ormoneroj, kaj dudek ormoneroj liveras ĉiujare dekok frankojn, ses soldojn kaj ok denarojn, eĉ metinte ilin nur po unu denaro por dekdu.

KLEANTO Vi estas prava.

HARPAGONO Ni lasu tion, kaj parolu pri aliaj aferoj.

(vidante ke Kleanto kaj Elizo faras signojn unu al la alia) He!

(mallaŭte flanken) Mi pensas, ke ili faras signojn unu al la alia por ŝteli mian monujon.

(laŭte) Kion signifas tiuj ĉi signoj?

ELIZO Ni disputas, mia frato kaj mi, pri tio, kiu parolos unue, ĉar ni ambaŭ havas ion por diri al vi.

HARPAGONO Kaj ankaŭ mi havas ion por diri al vi ambaŭ.

- KLEANTO** Pri edziĝo, patro, ni deziras paroli kun vi.
- HARPAGONO** Ankaŭ pli edziĝo mi intencas paroli kun vi.
- ELIZO** Ha! Mia patro!
- HARPAGONO** Kial tiu ekkrio? Ĉu la vorto, filino, aŭ la afero vin timigas?
- KLEANTO** Edziĝo povas nin ambaŭ timigi, laŭ la maniero, kiel vi ĝin komprenas, kaj ni timas, ke niaj inklinoj ne estos konformaj al via elekto.
- HARPAGONO** Iom da pacienco. Ne malkvietiĝu. Mi scias kion vi ambaŭ bezonas, kaj nek unu nek la alia havos kaŭzon plendi pri tio, kion mi intencas fari. Kaj por komenci je unu flanko.
- (al Kleanto)* Ĉu vi vidis, diru al mi, junan personon nomatan Mariano, kiu loĝas ne malproksime de ĉi tie?
- KLEANTO** Jes, mia patro.
- HARPAGONO** *(al Elizo)* Kaj vi?
- ELIZO** Mi aŭdis paroli pri ŝi.
- HARPAGONO** Kiel, filo mia, vi trovas tiun ĉi knabinon?
- KLEANTO** Tre ĉarma persono.
- HARPAGONO** Ŝian mienon!
- KLEANTO** Tute honesta kaj sprita.
- HARPAGONO** Ŝian aspekton kaj konduton?
- KLEANTO** Admirindaj, sendube.

- HARPAGONO** Ĉu vi ne pensas, ke tia knabino sufiĉe meritus, ke oni pensu pri ŝi?
- KLEANTO** Jes, patro.
- HARPAGONO** Ke ŝi estus edzino dezirinda?
- KLEANTO** Tre dezirinda.
- HARPAGONO** Ke ŝi ŝajnas havi ĉion por fariĝi bona dommastrino?
- KLEANTO** Sendube.
- HARPAGONO** Kaj ke edzo estus kontenta per ŝi?
- KLEANTO** Certe.
- HARPAGONO** Ekzistas ja unu malhelpaĵeto; ĉar mi timas, ke ŝi ne havas tiom da posedaĵo, kiom oni povus deziri.
- KLEANTO** Ho! Patro, posedaĵo ne estas grava, kiam oni estas edziĝonta kun honesta persono.
- HARPAGONO** Permesu, permesu! Estas vere ke, ne trovinte tiom da mono, kiom oni dezirus, oni povas provi regajni tion alimaniere.
- KLEANTO** Kompreneble.
- HARPAGONO** Fine, mi estas kontenta vidi, ke vi konsentas kun mi; ĉar ŝia deca aspekto kaj ŝia ĝentileco kaptis mian koron, kaj mi decidis edziĝi kun ŝi, se nur mi trovas ĉe ŝi iom da posedaĵo.
- KLEANTO** He!
- HARPAGONO** Kiel?

- KLEANTO** Vi diras, ke vi decidis . . .
- HARPAGONO** Edziĝi je Mariano.
- KLEANTO** Kiu? Vi? Vi?
- HARPAGONO** Jes, mi, mi, mi; kion signifas tio?
- KLEANTO** Min kaptis kapturiniĝo. Tial mi eliras.
- HARPAGONO** Tio ne estos grava. Iru rapide en la kuirejon, kaj trinku grandan glason da pura akvo.

SCENO VI

Harpagono, Elizo

- HARPAGONO** Tiaj estas niaj delikataj fraŭletoj, kiuj ne estas pli fortaj ol kokinoj. Tion ĉi, filino, mi decidis por mi. Rilate vian fraton mi elektis por li vidvinon, pri kiu oni parolis al mi hodiaŭ matene; kaj koncerne vin, mi vin donos al sinjoro Anselmo.
- ELIZO** Al sinjoro Anselmo?
- HARPAGONO** Jes, li estas homo matura, prudenta kaj saĝa, li ne estas pli ol kvindekjara, kaj oni tre laŭdas liajn grandajn bienojn.
- ELIZO** (*farante riverencon*) Mi ne volas edziniĝi, patro, se vi permesas.

- HARPAGONO *(imitante Elizon)* Kaj mi, filineto, amikino mia, mi volas, ke vi edziniĝu, se vi permesas.
- ELIZO *(farante novan riverencon)* Pardonu min, patro mia.
- HARPAGONO *(imitante Elizon)* Pardonu min, filino mia.
- ELIZO Mi estas tre humila servantino de sinjoro Anselmo; sed *(farante denove riverencon)* kun via permeso mi ne edziniĝos kun li.
- HARPAGONO Mi estas via tre humila servanto; sed *(imitante Elizon)* kun via permeso vi edziniĝos kun li jam hodiaŭ vespere.
- ELIZO Hodiaŭ vespere?
- HARPAGONO Hodiaŭ vespere.
- ELIZO *(kun riverenco)* Tio ne okazos, patro.
- HARPAGONO *(imitante ŝin)* Tio okazos, filino.
- ELIZO Ne!
- HARPAGONO Jes!
- ELIZO Ne, mi diras.
- HARPAGONO Jes, mi diras.
- ELIZO Tio estas afero, al kiu vi min ne devigos.
- HARPAGONO Tio estas afero, al kiu mi vin devigos.
- ELIZO Mi prefere mortigos min ol edziniĝos kun tiu viro.

- HARPAGONO** Vi ne mortigos vin, kaj vi edziniĝos kun li. Sed vidu tian kuraĝon! Ĉu oni iam aŭdis filinon parolanta tiamaniere kun sia patro?
- ELIZO** Ĉu oni vidis iam patron edzinigi sian filinon tiamaniere?
- HARPAGONO** Tio estas partio, en kiu nenio estas riproĉinda, kaj mi vetas, ke ĉiuj aprobos mian elekton.
- ELIZO** Kaj mi vetas, ke de neniu prudenta homo ĝi povos esti aprobata.
- HARPAGONO** (*vidante Valeron malproksime*) Jen venas Valero. Ĉu vi volas, ke ni du faru lin juĝanto pri tiu afero?
- ELIZO** Mi konsentas.
- HARPAGONO** Ĉu vi akceptos lian juĝon?
- ELIZO** Jes, mi faros, kion li diros.
- HARPAGONO** Decidite.

SCENO VII

Valero, Harpagono, Elizo

- HARPAGONO** Tien ĉi, Valero. Ni vin elektis, por ke vi diru al ni, kiu estas prava, ĉu mi aŭ mia filino.
- VALERO** Tio estas vi, sinjoro, sen kontraŭdiro.
- HARPAGONO** Ĉu vi scias, pri kio ni parolas?

- VALERO** Ne, sed vi ne povas esti malprava, ĉar vi estas la praveco mem.
- HARPAGONO** Mi volas doni al ŝi hodiaŭ vespere, kiel edzon, homon riĉan kaj prudentan, kaj la friponino diras al mi sub la nazo, ke ŝi rifuzas lin akcepti. Kion vi diras pri tio?
- VALERO** Kion mi diras?
- HARPAGONO** Jes.
- VALERO** He! He!
- HARPAGONO** Kion?
- VALERO** Mi diras, ke en la fundo mi samopinias kun vi, kaj vi ne povas ne esti prava, sed ankaŭ ŝi ne estas tute malprava; kaj . . .
- HARPAGONO** Kiel! Sinjoro Anselmo estas rimarkinda partio, li estas nobela, ĝentila, eminenta, prudenta kaj tre riĉa sinjoro, al kiu restas neniu infano de lia unua edziĝo. Ĉu ŝi povus renkonti ion pli bonan?
- VALERO** Tio estas vera; sed ŝi povus diri al vi, ke tio ĉi estas iom tro rapidigi la aferojn, kaj ke ŝi almenaŭ bezonas kelkan tempon por vidi, ĉu ŝia korinklino povos konformiĝi al . . .
- HARPAGONO** Tian okazon oni devas kapti rapidege. Mi trovas ĉi tie profiton, kiun mi ne trovis aliloke; ĉar li promesas akcepti ŝin sen doto.
- VALERO** Sen doto?

HARPAGONO Sen doto.

VALERO Ha! Mi ne diras ion plu. Vidu! Jen estas argumento tute konvinka; post tio oni devas kapitulaci.

HARPAGONO Tio ĉi estos por mi rimarkinda ŝparo.

VALERO Efektive, tio ĉi ne permesas kontraŭdiron. Via filino povas tamen rimarkigi, ke edziniĝo estas pli grava afero ol oni povus pensi, ke estas en ĝi motivo por esti feliĉa aŭ malfeliĉa en la tuta vivo, kaj ke kontrakto daŭranta ĝis la morto neniam devas esti farata sen tre granda singardemo.

HARPAGONO Sen doto!

VALERO Vi estas prava. Tio ĉi decidus pri ĉio, kompreneble. Kelkaj personoj eble dirus, ke en tia okazo la korinklino de knabino sendube estas konsiderinda, kaj ke tiu granda diferenco de aĝo, karaktero kaj sentoj, metas la geedzojn en danĝeron de tre bedaŭrindaj sekvoj . . .

HARPAGONO Sen doto?

VALERO Ha! Neniu respondo al tio; oni ĝin ja scias. Kiu, je diablo, povas iri kontraŭ tio? Multaj patroj tamen preferus rigardi la feliĉon de siaj filinoj ol la monon, kiun ili devus doni; ili ne volus ilin oferi pro la financa utilo, kaj

penadus, antaŭ ĉio alia, kunigi ĉe la geedzoj tiun dolĉan konformecon, kiu senĉese daŭrigos inter ili honoron, pacon kaj ĝojon; kaj . . .

HARPAGONO Sen doto!

VALERO Estas vere, tio ĉi fermigas la buŝon; sen doto! Kio povas kontraŭstari tian argumenton?

HARPAGONO *(flanken, rigardante al la ĝardeno)* He! Ŝajnas al mi, ke mi aŭdas bojadon de hundo. Ĉu oni volas ataki mian monon?
(al Valero) Ne moviĝu, mi tuj revenos.

SCENO VIII

Elizo, Valero

ELIZO Ĉu vi ŝercas, Valero, parolante tiamaniere kun li?

VALERO Tio estas por ne fari lin maldolĉa, kaj por pli bone lin venki. Kontraŭstari rekte al liaj intencoj estus rimedo malbonigi ĉion; kaj kelkajn homojn oni devas ataki deflanke; tiaj temperamentoj malamas la kontraŭstaron; tiaj obstinaj animoj ne volas akcepti la veron, kaj rigidiĝas kontraŭ la rekta vojo

de la prudento; oni nur per kurba vojo povas ilin konduki al la dezirata celo. Ŝajniku, ke vi konsentas kun lia deziro kaj vi pli bone atingos vian celon, kaj . . .

ELIZO Sed tiu edziĝo, Valero?

VALERO Oni trovos pretekstojn por rompi ĝin.

ELIZO Sed kion elpensi, ĉar ĝi estas okazonta hodiaŭ vespere?

VALERO Vi devas peti pri prokrasto, aŭ ŝajnigi vin malsana.

ELIZO Sed oni eltrovos la ŝajnigon, se oni venigos kuracistojn.

VALERO Ĉu vi ŝercas? Ĉu ili scias ion pri tio? Trankviliĝu. Vi povos havi antaŭ ili kian ajn malsanon vi volas; ili trovos argumentojn por klarigi, de kio ĝi devenas.

SCENO IX

Harpagono, Elizo, Valero

HARPAGONO *(flanken, en la fono de la scenejo)* Estis nenio, dank'al Dio.

VALERO *(ne vidante Harpagonon)* Fine, nia lasta rimedo estos forkuro, kiu povas nin ŝirmi

kontraŭ ĉio; kaj se via amo, bela Elizo, estas kapabla de tia kuraĝo . . .

(ekvidante Harpagonon) Jes, ĉiu filino devas obei sian patron. Ŝi ne rajtas rigardi kia estas la edzo; kaj se ĉeestas la granda argumento "sen doto", ŝi devas esti preta akcepti ĉion, kion oni proponos al ŝi.

HARPAGONO Bone! Jen estas bona parolado.

VALERO Mia sinjoro, mi petas pri pardono, se mi ekscitiĝas iom, kaj kuraĝas paroli tiamaniere kun ŝi.

HARPAGONO Kiel? Mi estas ravita, kaj mi volas, ke vi prenu sur ŝin plenegan povon.

(al Elizo) Jes, kien ajn vi iras, mi transdonas al li la aŭtoritaton, kiun la ĉielo donis al mi super vi, kaj mi volas, ke vi faru ĉion, kion li ordonos.

VALERO Ĉu vi post tio kontraŭstaros al miaj admono-

SCENO X

Harpagono, Valero

- VALERO** Mia sinjoro, mi ŝin sekvas por daŭrigi la lecionon, kiun mi estis faranta al ŝi.
- HARPAGONO** Jes, vi faros servon al mi, certe.
- VALERO** Estas bone teni sin iom forte per la brido.
- HARPAGONO** Estas vere. Oni devas . . .
- VALERO** Ne malkvietiĝu. Mi pensas, ke mi ŝin konvinkos.
- HARPAGONO** Faru, faru, mi promenos iom en la urbo kaj baldaŭ revenos.
- VALERO** *(parolante al Elizo kaj elirante je la sama flanko kiel ŝi)* Jes, mono estas la plej valora afero en la mondo, kaj vi devas danki al la ĉielo pro la prudenta patro, kiun ĝi donis al vi. Li scias, kio estas la vivo. Kiam viro proponas preni ies filinon sen doto, oni ne devas rigardi pluen. Tio ĉi enhavas ĉion, kaj "sen doto" anstataŭas belecon, junecon, altnaskon, honoron, saĝon kaj honestecon.
- HARPAGONO** *(sola)* Ho! la brava knabo! Jen estas paroli kiel orakolo. Feliĉa tiu, kiu povas havi tian serviston!

AKTO II

SCENO I

Kleanto, La Flèche

- KLEANTO** Ha! Perfidulo, kie do vi kaŝis vin? Ĉu mi ne ordonis al vi . . . ?
- LA FLÈCHE** Jes, sinjoro, mi venis ĉi tien por atendi vin senmove, sed via sinjoro patro, la plej malĝentila el la homoj, min elpelis malgraŭ mi, kaj mi trovis min en danĝero esti batata.
- KLEANTO** Kiel statas nia afero? La okazo estas pli urĝa ol iam. De la tempo, kiam mi vidis vin, mi eltrovis, ke mia patro estas mia konkuro.
- LA FLÈCHE** Via patro enamiĝis!
- KLEANTO** Jes, kaj mi tre malfacile sukcesis kaŝi antaŭ li la malkvieton, kiun tiu novaĵo kaŭzis al mi.
- LA FLÈCHE** Li sin okupas pri amo! Kion, diablo, li pensas? Ĉu li mokas? Ĉu amo estas farita por tiel konstruitaj homoj?

- KLEANTO** Pro miaj pekoj estis necese, ke tiu pasio venu en lian kapon.
- LA FLÈCHE** Sed kial kaŝi al li vian amon?
- KLEANTO** Por doni al li malpli da suspekto, kaj rezervi al mi, se mi ĝin bezonos, pli oportunan okazon por malhelpi tiun geedziĝon. Kian respondon oni faris al vi?
- LA FLÈCHE** Vere, sinjoro, la pruntoprenantoj estas malfeliĉaj homoj, kaj oni devas elteni strangajn aferojn, kiam oni estas devigata, kiel vi, meti sin en la manojn de procenteguloj.
- KLEANTO** Ĉu la prunto ne fariĝos?
- LA FLÈCHE** Pardonu. Simono, la makleristo, kiun oni montris al ni, homo agema kaj fervorplena, diras, ke li faris por vi ĉion; kaj li certigas, ke via sola vizaĝo kaptis lian koron.
- KLEANTO** Mi havos do la dekkvin mil frankojn, kiujn mi petas?
- LA FLÈCHE** Jes, sed sub kelkaj kondiĉetoj, kiujn vi devos akcepti, se vi volas, ke tio fariĝu.
- KLEANTO** Ĉu li igis vin paroli kun tiu, kiu pruntos la monon?
- LA FLÈCHE** Ha, vere! Tio ne okazas tiel. Li, ankoraŭ pli ol vi, zorgas sin kaŝi, kaj tio estas mistero multe pli granda, ol vi pensas. Oni absolute ne volas diri lian nomon, kaj oni aranĝos

hodiaŭ en domo luita renkontiĝon inter vi kaj li, por ke li sciiĝu per via buŝo pri via posedajo kaj via familio, kaj mi ne dubas, ke la sola nomo de via patro faciligos la aferon.

KLEANTO Kaj precipe ĉar nia patrino jam mortis, kies posedajon oni ne povas forpreni de mi.

LA FLÈCHE Jen estas kelkaj paragrafoj, kiujn li mem diktis al nia peranto, por montri ilin al vi, antaŭ ol daŭrigi la aferon:

”Supozite, ke la pruntanto vidus en la afero plenan sendanĝerecon, kaj ke la pruntoricevanto estas plenaĝa kaj el familio havanta bienon vastan, fortikan, certan, klaran kaj liberan de ŝuldoj, oni faros bonan kaj precizan kontrakton antaŭ notario, la plej honesta homo, kiun oni povos trovi, kaj kiu pro tio estos elektita de la pruntanto, al kiu plej utilas, ke la kontrakto estu dece redaktita.”

KLEANTO Nenio direnda kontraŭ tio.

LA FLÈCHE ”La pruntanto, por ne ŝarĝi sian konsciencon per riproĉo, volas prunti sian monon nur po unu denaro por dekok.”

KLEANTO Unu por dekok! Certe, tio estas honesta, kaj estas neniu kaŭzo plendi.

LA FLÈCHE Estas vere.

”Sed, ĉar la dirita pruntanto ne havas ĉe si la menciitan sumon, kaj ĉar li, por kontentigi la pruntoprenanton, estas devigata ĝin pruntepreni de alia persono por 20 procentoj, konvenos, ke la dirita unua prunteprenanto pagu tiun ĉi procenton, krom la alia, tial ke, nur por fari servon al li, la pruntanto kontraktos tiun prunton.”

KLEANTO Kiel, je la diablo! Kia hebreo! Kia arabo estas tiu! Tio fariĝas ja pli ol 25 procentoj?

LA FLÈCHE Estas vere, tion mi diris. Vi pensu pri tio.

KLEANTO Kion vi volas, ke mi pensu? Mi bezonas monon, mi estas do devigata konsenti je ĉio.

LA FLÈCHE Tian respondon mi faris.

KLEANTO Ĉu estas io plia?

LA FLÈCHE Nur unu paragrafeto:

”El la dekkvin mil frankoj petitaj, la pruntanto povas doni kontante nur dekdu mil frankojn, kaj por la ceteraj mil eskudoj, la pruntoprenanto devos akcepti la vestojn, meblojn, kaj juvelojn, kies katalogo sekvas, kaj kiujn la dirita pruntanto kalkulis honeste je kiel oble plej ”modera prezo”.

KLEANTO Kion signifas tio ĉi?

LA FLÈCHE Aŭskultu la katalogon.

”Unue, lito kvarpieda kun kurtenoj el hungara brodaĵo tre lerte aranĝita sur olivkolora drapo, kun ses seĝoj kaj samŝtofa littegaĵo, ĉio bone fasonita kaj subtegita per ruĝe-blue ŝangiĝanta tafteto.

Plie, granda baldakeno el bona lana ŝtofo de Aŭmalo sekrozokolora kun silkaj rando kaj franĝoj.”

KLEANTO Kion li volas, ke mi faru el tio?

LA FLÈCHE Atendu.

”Plie teksita tapeto figuranta la Kupidojn de Gombaud kaj Macé.

Plie, granda tablo el juglando, kun dek du tornitaj kolonoj aŭ kolonegoj, kiu estas detirebla je la du finoj, kaj provizita malsupre de ses benketoj.”

KLEANTO Kion mi faru, je Dio! . . .

LA FLÈCHE Havu paciencon.

”Plie, tri grandaj pafiloj tute ornamitaj de perlamoto, kun la tri apartenaj forkoj.

Plie, brika forno kun du retortoj kaj tri vazoj tre utilaj por tiuj, kiuj ŝatas distili.”

KLEANTO Mi furiozas!

LA FLÈCHE Kviete!

”Plie, liuto el Bolono, havanta ĉiujn aŭ preskaŭ ĉiujn kordojn.

Plie, trumadamo, kaj ludo de damoj, kun anserludo laŭ la greka modo, tre konvena por pasigi la tempon, kiam oni nenion havas por fari.

Plie, haŭto de lacerto longa tri kaj duonan futojn, plena de fojno, agrabla kuriozaĵo por pendigi sur plafonon de ĉambro.

La supredirita ĉio valoranta laŭ konscienca kalkulo pli ol kvarmil kvincent frankojn, kaj malaltigita ĝis la prezo de mil eskudoj pro la modereco de la pruntanto.”

KLEANTO

La pesto lin sufoku kun lia modereco, la perfidulon, la turmentiston! Ĉu oni iam aŭdis pri tia monavideco? Ĉu ne sufiĉas al li la hontiga procento, kiun li postulas, ke li volas plie devigi min akcepti por tri mil frankoj la malnovajn rubojn, kiujn li kolektas? Mi ne ricevos ducent eskudojn por ĉio tio. Tamen mi devas konsenti je kio ajn li volas, ĉar li povas ĉion akceptigi al mi: tiu friponego metas al mi ponardon sul la gorgon.

LA FLÈCHE

Mi vidas vin, sinjoro, tio ne vin ofendu, precize sur la granda vojo, sur kiu Panurgo

iris, kiam li ruinigis sin, prunteprenante monon, aĉetante kare, vendante malkare kaj manĝante sian grenon ankoraŭ verda.

KLEANTO

Kion vi volas, ke mi faru? Al tio la junuloj estas devigataj de la malbenita avareco de la patroj, kaj post tio ĉi oni miras, kiam la filoj deziras ilian morton!

LA FLÈCHE

Mi konfesas, ke via patro ekscitus per sia malnobleco la plej kvietan homon en la mondo. Mi neniel havas, dank'al Dio, la emon esti pendigata, kaj inter miaj kolegoj, kiujn mi vidas sin okupantaj je multaj komercetoj, mi scias lerte tiri mian pinglon el la ludo kaj eviti prudente ĉiujn aferojn, kiuj eĉ malforte odoras pri eŝafodo, sed, por diri al vi la veron, li donus al mi per siaj farmanieroj la tenton lin priŝteli, kaj, lin priŝtelante, mi pensus fari agon meritplenan.

KLEANTO

Donu iom ĉi tiun katalogon, por ke mi ĝin tralegu denove.

SCENO II

Harpagono, Simono, Kleanto kaj La Flèche (en la fono de la scenejo)

- SIMONO** Jes, sinjoro, li estas junulo, kiu bezonas monon; liaj aferoj necesigas, ke li rapide trovi ĝin, kaj li konsentos je ĉio, kion vi ordonos.
- HARPAGONO** Sed ĉu vi pensas, Simono, ke estas neniu danĝero en tio? Ĉu vi konas la nomon, la posedaĵon kaj la familion de la junulo, pri kiu vi parolas?
- SIMONO** Ne, mi ne povas informi vin funde pri tio, kaj nur okaze mi estis sendita al li, sed pri ĉio vi estos sciigata de li mem, kaj lia lakeo min certigis, ke vi estos kontenta, kiam vi lin konos. Nur tion mi povas diri, ke lia familio estas tre riĉa, ke li ne plu havas patron kaj ke li promesos, se vi volos, ke ankaŭ lia patro estos mortinta post ok monatoj.
- HARPAGONO** Tio estas io. Bonfaremo, Simono, necesigas nin fari plezuron al la homoj, kiam ni povas.
- SIMONO** Kompreneble.

- LA FLÈCHE** *(mallaŭte al Kleanto rekonanta Simonon)*
Kion signifas tio ĉi? Nia Simonon parolanta kun via patro!
- KLEANTO** *(mallaŭte al La Flèche)* Ĉu vi eble scigis lin, kiu mi estas? Ĉu vi estas kapabla min perfidi?
- SIMONO** *(al Kleanto kaj La Flèche)* Ho! Ho! Vi estas tre senpaciencaj. Kiu diris al vi, ke estas ĉi tie? *(al Harpagono)* Ne mi almenaŭ, sinjoro, malkovris al ili vian nomon kaj vian loĝejon. Sed, laŭ mia opinio, ne estas io bedaŭrinda en tio ĉi, ili estas nebabilemaj homoj, kaj vi povas ĉi tie interparoli.
- HARPAGONO** Kiel?
- SIMONO** *(montrante Kleanton)* Tiu ĉi sinjoro estas la persono, kiu volas pluntepreni de vi la dek kvin mil funtojn, pli kiuj mi parolis kun vi.
- HARPAGONO** Kiel, kanajlo! Estas vi, tiu kiu kuraĝas vin doni al tiaj kulpaj ekstremoj!
- KLEANTO** Kiel, patro! Vi estas tiu, kiu sin dediĉas al tiaj hontigaj faroj!
(Simono foriras, kaj La Flèche sin kaŝas)

SCENO III

Harpagono, Kleanto

HARPAGONO Vi estas tiu, kiu volas ruiniĝi per prunteprenoĵoj tiel kondamnindaj!

KLEANTO Kaj vi penas riĉiĝi per tiel krimaj procentegoĵoj!

HARPAGONO Ĉu vi post tio riskas aperi antaŭ mi?

KLEANTO Ĉu vi post tio kuraĝas prezenti vin antaŭ la okuloj de la mondo?

HARPAGONO Ĉu vi ne hontas, diru, vin donante al tiaj diaboĵoj, kurante al teruraj elspezoĵoj kaj hontige dissemante la posedaĵojn, kiujn viaj gepatroĵoj akiris per tiel multaj ŝvitoĵoj?

KLEANTO Ĉu vi ne ruĝiĝas, malhonorante vian situacion per la komercoĵoj, kiujn vi faras, oferante gloron kaj bonfamon pro la nesatigebla avido kunmeti eskudon sur eskudon, kaj superante pri la procentaĵoj la plej abomenajn artifikoĵojn iam elpensitajn de la plej famaj procentegoĵoj!

HARPAGONO For de miaj okuloĵoj, fripono, for de miaj okuloĵoj!

KLEANTO Kiu estas pli krima, laŭ via opinio, ĉu tiu, kiu aĉetis monon bezonatan, aŭ tiu, kiu ŝtelas nebezonatan monon?

HARPAGONO Foriru, mi diras, kaj ne min kolerigu.
(sola) Mi ne bedaŭras ĉi tiun aventuron, ĝi estas por mi admono, ke mi havu pli ol iam la okulojn sur ĉiujn liajn farojn.

SCENO IV

Frozino, Harpagono

FROZINO Sinjoro.

HARPAGONO Atendu momenton; mi tuj revenos kaj parolos kun vi.
(flanken) Estas ĝustatempe, ke mi iru iom observi mian monon.

SCENO V

La Flèche, Frozino

LA FLÈCHE *(ne vidante Frozinon)* Estas vere amuza aventuro. Li devas havi ie vastan magazeton da vestaĵoj, ĉar ni nenion rekonis en la katalogo, kiun ni havas.

FROZINO He! Estas vi, mizera La Flèche! Kiel okazas tiu renkontiĝo?

LA FLÈCHE Ha! Estas vi, Frozino! Kion vi deziras fari ĉi tie?

FROZINO Kion mi faras en ĉiu alia loko: min okupi je traktoj, fari servojn al personoj kaj profiti kiel eble plej bone la ecojn, kiujn mi povas havi. Vi scias, ke en ĉi tiu mondo estas necese vivi per artifiko, kaj ke, al personoj kiel mi, la ĉielo ne donis aliajn rentojn ol intrigon kaj lertecon.

LA FLÈCHE Ĉu vi havas iun negocon kun la mastro de tiu ĉi domo?

FROZINO Jes, mi traktas por li iun afereton, pro kiu mi esperas havi rekompencan.

LA FLÈCHE De li? Ho! Vere, vi estos tre lerta se vi eltiros ion de li, kaj mi vin avertas, ke la mono ĉi tie estas tre kara.

FROZINO Estas kelkaj servoj, kiuj mirinde trafas.

LA FLÈCHE Mi estas via servanto, sed vi ne konas ankoraŭ sinjoron Harpagono. Sinjoro Harpagono estas el ĉiuj homoj la homo malplej homa, la mortulo el ĉiuj mortuloj plej malmola kaj plej maldonema. Ne estas servo, kiu povas tiel instigi lian dankemon, ke li malfermu siajn manojn. Laŭdon, estimon, bonvolon en paroloj, kaj amikecon, tiel multe kiel vi deziras, sed pri mono ne pa-

rolu. Nenio estas tiel seka kaj tiel senfrukta, kiel lia favoro kaj liaj karesoj, *doni* estas vorto, kiun li tiel forte malamas, ke li neniam diras: *mi donas*, sed *mi pruntas* al vi la manon.

FROZINO

Dio! Mi konas la arton melki homojn, mi konas sekreton por malfermi ilian sentemon, por tikli ilian koron, por trovi la lokojn, en kiuj ili estas vundeblaj.

LA FLÈCHE

Bagateloj ĉi tie. Mi vetas, ke vi ne povos moligi, koncerne monon, la homon pri kiu ni parolas. Pri tio li estas turko, sed de turkeco, kiu ĉiujn malesperigus. Oni povus krevi, ne lin ŝanceligante. Unuvorte: li amas monon pli ol bonfamon, honoron kaj virton, kaj la vido de monpetanto donas al li konvulsiojn, tio signifas lin frapas en la mortiga loko, traboras lian koron, elŝiras lian internaĵon, kaj se . . . Sed li revenas, mi foriras.

SCENO VI

Harpagono, Frozino

- HARPAGONO** (*mallaŭte*) Ĉio statas bone.
(*laŭte*) Nu, Frozino, kio estas?
- FROZINO** Ho! Dio! Kiel bone vi fartas kaj kian vere sanoplenan vizaĝon vi havas!
- HARPAGONO** Kiu? Ĉu mi?
- FROZINO** Mi neniam vidis vin kun mieno tiel freŝa kaj tiel brava.
- HARPAGONO** Ĉu vere?
- FROZINO** Kiel! Vi neniam en via vivo estis tiel juna, kiel vi estas nun, kaj oni vidas dudekkvin-jarajn junulojn, kiuj estas pli maljunaj ol vi.
- HARPAGONO** Tamen, Frozino, mi estas sesdekjara, bone kalkulante.
- FROZINO** Nu, kio estas tio? Sesdek jaroj? Bela afero! Tio estas la florado de la aĝo, kaj vi nun eniras la belan sezonon de la homa vivo.
- HARPAGONO** Estas vere; sed mi opinias, ke dudek jaroj malpli tamen ne estus maloportunaj.
- FROZINO** Ĉu vi ŝercas? Vi ne bezonas tion, kaj vi estas farita el tia pasto, ke vi vivos ĝis cent jaroj.
- HARPAGONO** Ĉu vi kredas tion?

- FROZINO** Certe; vi havas ĉiujn antaŭsignojn por tio. Levu la kapon. Ho! Jen kiel bone vidiĝas inter viaj okuloj la signo de longa vivo!
- HARPAGONO** Ĉu vi estas certa pri tio?
- FROZINO** Sendube. Montru vian manon. Ha! Dio! Kia vivolinio!
- HARPAGONO** Kiel?
- FROZINO** Ĉu vi ne vidas, ĝis kie sin etendas ĉi tiu linio?
- HARPAGONO** Nu? Kion tio ĉi signifas?
- FROZINO** Je Dio! Mi diris cent jarojn; sed vi superos cent dudek.
- HARPAGONO** Ĉu estas eble?
- FROZINO** Oni estos devigata vin buĉi, mi vetas. Vi enterigos viajn infanojn kaj la infanojn de viaj infanoj.
- HARPAGONO** Des pli bone! Kiel statas nun nia afero?
- FROZINO** Ĉu vi bezonas demandi pri ĝi? Ĉu oni vidas, ke mi okupas min je afero, kiun mi ne kondukas al feliĉa fino? Precipe pri geedziĝoj mi havas mirindan lerton. Ne estas en la mondo partioj, kies kuniĝon mi ne sukcesas en mallonga tempo, kaj mi pensas ke, se mi metus tion en mian kapon, mi edzigus la Grandan Turkon kun la Respubliko de Venecio. Ne estis certe tiel grandaj mal-

helpaĵoj en nia afero. Ĉar mi havas rilatojn kun tiuj sinjorinoj, mi funde interparolis kun ili pri vi, kaj mi raportis al la patrino pri la intenco, kiun vi ekhavis pri Mariano nur tial, ke vi vidis ŝin pasanta sur la strato kaj sin aerumanta ĉe sia fenestro.

HARPAGONO Kaj ŝi respondis . . . ?

FROZINO Ŝi goje akceptis la proponon, kaj kiam mi ŝin sciigis pri via forta deziro, ke ŝia filino atestu hodiaŭ vespere al la edziĝkontrakto de via propra filino, ŝi volonte konsentis kaj konfidis ŝin al mi por tio.

HARPAGONO Ĉar mi estas devigota, Frozino, doni vespermanĝon al sinjoro Anselmo, mi tre deziras, ke ŝi partoprenu en la festeno.

FROZINO Vi estas prava. Ŝi venos post tagmanĝo por viziti vian filinon, de ĉi tie ŝi intencas iri promeni al la foiro, kaj ŝi poste revenos por la vespermanĝo.

HARPAGONO Tiam ili iros kune en mia kaleŝo, kiun mi pruntos al ili.

FROZINO Tio tre plaĉos al ŝi.

HARPAGONO Sed, Frozino, ĉu vi parolis kun la patrino pri la doto, kiun ŝi povas doni al sia filino? Ĉu vi diris al ŝi, ke ŝi devas iom peni, klopodi, fari oferon en tia okazo? Ĉar oni ja ne

edziĝas kun knabino ne alportanta iom da posedaĵo.

FROZINO Kiel! Tiu ĉi knabino alportos al vi renton de dekdu mil frankoj.

HARPAGONO Renton de dekdu mil frankoj?

FROZINO Jes. Unue, ŝi estis nutrata kaj edukata en granda ŝparemo de manĝaĵo, ŝi estas knabino kutiminta vivi per salato, lakto, fromaĝo kaj pomoj, kaj por kiu do ne estos necesaj tablo bone provizita nek supoj bongustegaj, nek ĉiutagaj hordeo-kukoj, nek similaj frandaĵoj, kiujn bezonus alia virino, kaj tio ne estas tiel negrava, ke ĝi ne atingos ĉiujare almenaŭ tri mil frankojn. Aliparte, ŝi nur ŝatas tre simplan purecon, kaj ne amas belegajn vestojn, multekostajn juvelojn nek luksajn meblojn, kiujn tre varme deziras ŝiaj similaj. Kaj tiu ĉi fakto valoras pli ol kvar mil frankojn ĉiujare.

Plie ŝi terure malamas ludojn, kio ne estas ofta ĉe la nuntempaj virinoj, ĉar mi scias, ke unu el niaj najbarinoj perdis ĉi jare ĉe hazardkartludo dudek mil frankojn! Sed ni prenu nur la kvaronon de tio. Kvin mil frankoj ĉiujare por ludoj, kaj kvar mil frankoj por vestoj kaj juveloj, tio estas naŭ mil

frankoj, kaj mil eskudoj, kiujn ni metas por la nutraĵo, ĉu tiel ne estas ĉiujare viaj dek du mil flankoj bone kalkulitaj?

HARPAGONO Jes, tio ne estas malbona, sed tiu kalkulo havas nenion efektivan.

FROZINO Pardonu. Ĉu ne estas io efektiva alporti kiel doton grandan moderecon, kiel heredaĵon plenan simplemon de ornamo, kaj kiel akiron fortan malamom al ludoj?

HARPAGONO Estas moko voli fari doton el ĉiuj elspezoj, kiujn ŝi ne faros. Mi ne kvitancos pri io, kion mi ne ricevas, kaj mi tamen devas ion palpi.

FROZINO Dio! Vi palpados sufiĉe, plie ili parolis al mi pri lando, kie ili posedas bienon; ĝi estos via apartenaĵo.

HARPAGONO Estos necese tion ekzameni. Sed, Frozino, ankoraŭ io maltrankviligas min. La knabino estas juna, kiel vi vidas, kaj la gejunuloj ĝenerale nur amas siajn samaĝulojn, kaj nur kun ili volonte iras. Mi timas, ke viro en mia aĝo ne estos laŭ ŝia gusto, kaj ke tio ĉi kaŭzos en mia domo kelkajn eksterordaĵetojn, kiuj ne plaĉus al mi.

FROZINO Ha! Kiel malbone vi ŝin konas! Estas ankoraŭ unu apartaĵo, kiun mi estis dironta al

vi: ŝi havas teruran antipation por ĉiuj junuloj kaj amas nur maljunulojn.

HARPAGONO Ĉu ŝi?

FROZINO Jes, ŝi! Mi volus, ke vi estu aŭdinta ŝin paroli pri tio. Ŝi tute ne povas elporti la vidon de junulo, ŝi diras, ke ŝi neniam estas pli kontenta, ol kiam ŝi povas vidi belan maljunulon kun majesta barbo. La plej maljunaj estas la plej ĉarmaj por ŝi, kaj mi vin avertas, ke vi ne ŝajnigu vin pli juna ol vi estas. Ŝi volas, ke oni estu almenaŭ sesdekjara, kaj antaŭ malpli ol kvar monatoj, kiam ŝi estis tuj edziniĝonta, ŝi subite rompis la edziĝon, ĉar montriĝis, ke ŝia amanto estas nur kvindeksesjara, kaj ne prenis okulvitrojn por subskribi la kontrakton.

HARPAGONO Nur tial?

FROZINO Jes. Ŝi diras, ke kvindek ses jaroj ne kontentigas ŝin, kaj ŝi precipe amas la nazojn, kiuj portas okulvitrojn.

HARPAGONO Certe vi diras al mi aferon tute novan.

FROZINO Tio ĉi estas pli forta, ol oni povas diri. En ŝia ĉambro oni vidas kelkajn pentraĵojn kaj desegnaĵojn. Sed kion vi pensas, ke ili figuras? Adonisojn? Cefalojn? Parisojn kaj Apolonojn? Ne, ili estas belaj portretoj de Sa-

turno, reĝo Priamo, la maljuna Nestoro, kaj la bona patro Ankizo sur la ŝultroj de sia filo.

HARPAGONO Tio ĉi estas mirinda! Tion mi neniam estus imaginta, kaj mi estas tre kontenta ekscii, ke ŝi havas tian karakteron. Efektive, se mi estus virino, mi ne amus junajn virojn.

FROZINO Mi tion ja kredas! Jen estas belaj drogoj, tiuj junuloj, por ke oni amu ilin! Ili estas belaj vantuloj, belaj dandoj, por ke oni deziru ilian haŭton! Kaj mi tre volus scii, kia allogo kuŝas en ili!

HARPAGONO Rilate min, mi nenian trovas, kaj mi ne scias, kial kelkaj virinoj tiel forte amas ilin.

FROZINO Oni devas esti tute freneza por trovi la junulojn agrablaj, ĉu tio estas prudenta? Ĉu tiuj junaj blonduloj estas viroj? Kaj ĉu oni povas ami tiajn bestojn?

HARPAGONO Tion mi ĉiutage diras. Kun ilia voĉo de juna kokino, iliaj tri maldikaj lipharoj levitaj kiel katbarbo, iliaj perukoj de kanabo, iliaj pantalonoj falantaj, kaj iliaj ventroj malbone vestitaj!

FROZINO He! Bele konstruitaj ili estas, kompare kun persono kiel vi! Jen estas viro, kiun oni ple-

zure rigardas. Tiel farita kaj vestita oni devas esti, se oni volas inspiri amon.

HARPAGONO Vi trovas min bela?

FROZINO Kiel? Vi estas ĉarma kaj via vizaĝo estas pentrinda. Turniĝu iom, mi petas, pli bela estas neeble. Mi vidu vin marŝi, jen estas korpo fasonita, facilmova kaj gracia, kiel konvenas, kaj kiu signas neniun malsanton.

HARPAGONO Neniun gravan mi havas, dank'al Dio, estas nur mia gorgoŝvelo, kiu min prenas kelkfoje.

FROZINO Tio estas nenio, via gorgoŝvelo ne havas malbelan aspekton ĉe vi, kaj vi estas ĉarma, kiam vi tusas.

HARPAGONO Diru ion, ĉu Mariano vidis min jam? Ĉu ŝi rimarkis min, pasante?

FROZINO Ne, sed ni multfoje parolis pri vi, mi faris al ŝi portreton de via persono, kaj mi ne forgesis laŭdi vian meriton kaj ŝian feliĉon, se ŝi havos tian edzon kiel vi.

HARPAGONO Vi faris bone, mi dankas.

FROZINO Malgrandan peton mi devas fari al vi, sinjoro. Mi havas proceson, kiun mi baldaŭ perdos pro manko de iom da mono (*Harpagono fariĝas serioza*) kaj vi facile povus

liveri al mi la gajnon de tiu proceso, havante por mi kelkan komplezon . . . Vi ne povas imagi la plezuron, kiun ŝi havos, vin vidante. (*Harpagono refaras gajan vizaĝon*) Ho! kiel vi plaĉos al ŝi, kaj kian admiran impreson faros sur ŝian animon via krispo laŭ la antikva modo! Sed ŝi precipe estos ravata de via pantalono ligita per ŝnuroj al la jako, tio sufiĉos, por ke ŝi vin amu freneze, kaj traŝnurigita amanto estos por ŝi mirinda regalo.

HARPAGONO Certe, vi ravas min, tion dirante.

FROZINO Vere, sinjoro, tiu proceso havas por mi grandan gravecon. (*Harpagono refaras vizaĝon seriozan*) Mi estos ruinigita, se mi ĝin perdos, kaj iom da helpo restarigus miajn aferojn . . . Mi volus, ke vi estu vidinta ŝian plezuron, kiam ŝi aŭdis min paroli pri vi. (*Harpagono refaras vizaĝon gajan*) Ĝojo brilis en ŝiaj okuloj, dum mi rakontis pri viaj meritoj, kaj fine mi vekis ĉe ŝi grandegan senpaciencon, ke tiu ĉi edziĝo estu jam afero farita.

HARPAGONO Vi faris al mi grandan plezuron, Frozino, kaj mi konfesas, ke mi tre ŝuldas al vi.

- FROZINO** Mi petas vin, sinjoro, donu al mi la malgrandan helpon, pri kiu mi petas. (*Harpagono denove fariĝas serioza*) Tio min savos kaj mi estos al vi eterne danka.
- HARPAGONO** Adiaŭ. Mi iras fini miajn leterojn.
- FROZINO** Mi certigas vin, sinjoro, ke vi neniam povus helpi al mi el pli granda embaraso.
- HARPAGONO** Mi ordonos, ke mia kaleŝo estu tute preta por konduki vin al la foiro.
- FROZINO** Mi vin tiel ne tedus, se mi ne estus devigata de la neceso.
- HARPAGONO** Kaj mi zorgos, ke oni vespermanĝu frue, por ne fari vin malsanaj.
- FROZINO** Ne rifuzu, sinjoro, la helpon, kiun mi petegas; vi ne povas imagi, sinjoro, la plezuron, kiun . . .
- HARPAGONO** Mi foriras. Jen oni min vokas. Ĝis posttagmezo.
- FROZINO** (*sola*) La febro vin premu, malnobla hundo; al ĉiuj diabloj! La maldonemulo firme kontraŭstaris al ĉiuj miaj atakoj. Sed mi tamen ne rajtas forlasi la negocon, ĉar mi havos en ĉiu okazo la alian flankon, kie mi estas certa, ke mi ricevos bonan rekompencan.

AKTO III

SCENO I

*Elizo, Valero, sinjorino Klaŭdo, La Merluche,
Brindavoine, Harpagono, Kleanto, (tenanta balailon),
Jakobo*

HARPAGONO Nu! Venu ĉiuj tien ĉi, por ke mi disdonu al vi miajn ordonojn por la vespero kaj klariĝu al ĉiu sian rolon. Alproksimiĝu, sinjorino Klaŭdo. Ni komencu kun vi. Bone, vi havas la batalilon jam en mano. Mi vin komisias purigi ĉie, kaj precipe evitu froti tro forte, por ne eluzi la meblojn. Krom tio, mi rajtigas vin dum la vespermanĝo regi la botelojn, kaj se unu el ili perdiĝos aŭ se io rompiĝos, mi ŝuldiĝos vin, kaj forprenos ĝian valoron el via salajro.

JAKOBO *(flanken)* Politika puno!

HARPAGONO *(al sinjorino Klaŭdo)* Iru.

SCENO II

*Harpagono, Kleanto, Elizo, Valero, Jakobo,
Brindavoine, La Merluche*

HARPAGONO Vi, Brindavoine, kaj vi La Merluche, mi donas al vi la oficon lavi la glasojn kaj doni por trinki, sed nur kiam oni soifos, kaj ne laŭ la kutimo de kelkaj arogantaj lakeoj, kiuj elvokas la gastojn kaj ilin instigas trinki, kiam neniu pensas pri tio. Atendu ĝis oni petos tion de vi pli ol unufoje, kaj memoru ĉiam doni multe da akvo.

JAKOBO (*flanken*) Jes, senakva vino ebriigas.

LA MERLUCHE Ĉu ni formetos niajn kitelojn, sinjoro?

HARPAGONO Jes, kiam vi vidos la gastojn venantaj, kaj zorge evitu malbonigi viajn vestojn.

BRINDAVOINE Vi scias, sinjoro, ke unu el la antaŭaj baskoj de mia jako estas kovrita de larĝa makulo de lampoleo.

LA MERLUCHE Kaj ke mia pantalono estas truigita malantaŭe kaj ke, ne vin ofendante, oni vidas mian . . .

HARPAGONO (*al La Merluche*) Silentu; turnu tion lerte al la muro, kaj montru ĉiam al la gastoj la antaŭan parton.

(al Brindavoine, montrante al li, kiel li devas teni la ĉapelon antaŭ sia jako por kaŝi la makulon de oleo) Kaj vi, tenu ĉiam vian ĉapelon tiamaniere, kiam vi servos.

SCENO III

Harpagono, Kleanto, Elizo, Valero, Jakobo

HARPAGONO Vi, filino, vi tenos la okulojn sur tio, kion oni prenos de la tablo kaj vi zorgos, ke nenio difektiĝu. Tio konvenas bone al fraŭlinoj. Sed, dume, pretiĝu akcepti bone mian amatinon, kiu venos viziti vin kaj akompanos vin al la foiro. Ĉu vi komprenas, kion mi diras?

ELIZO Jes, patro.

SCENO IV

Harpagono, Kleanto, Valero, Jakobo

HARPAGONO Kaj vi, mia filo, la fraŭleto, al kiu mi havas li bonecon pardoni la aferon de hodiaŭ, ne imagu, vi ankaŭ, prezenti al ŝi malbonan vizaĝon.

- KLEANTO** Mi, patro, malbonan vizaĝon? Pro kiu kaŭzo?
- HARPAGONO** Nu! Mi konas la humoron de filoj, kies patro reedziĝas, kaj per kiaj okuloj ili ordinare rigardas tiun, kiun oni nomas duonpatrino. Sed se vi deziras, ke mi forgesu vian lastan petolaĵon, mi rekomendas al vi precipe regali tiun ĉi personon per afabla vizaĝo, kaj akcepti ŝin kiel eble plej ĝentile.
- KLEANTO** Por diri al vi la veron, mia patro, mi ne povas promesi esti tre kontenta pri tio, ke ŝi fariĝos mia duonpatrino, mi mensogus se mi tion dirus, sed por akcepti ŝin dece kaj montri al ŝi afablan vizaĝon, mi promesas obei al vi precize en tiu ĉi rilato.
- HARPAGONO** Vi atentu bone, almenaŭ.
- KLEANTO** Vi vidos, ke vi havos neniun kaŭzon por plendi.
- HARPAGONO** Vi faros prudente.

SCENO V

Harpagono, Valero, Jakobo

HARPAGONO Valero, helpu min pri tio ĉi. Nu, Jakobo, proksimiĝu; mi lasis vin por la fino.

JAKOBO Ĉu al via veturigisto, sinjoro, aŭ al via kuiristo vi deziras paroli, ĉar mi estas ambaŭ.

HARPAGONO Al ambaŭ.

JAKOBO Sed al kiu komence?

HARPAGONO Al la kuiristo.

JAKOBO Bonvolu do atendi, mi petas.

(Jakobo formetas sian livreon de kondukisto kaj aperas vestita kiel kuiristo).

HARPAGONO Kia ceremonio estas tio?

JAKOBO Vi povas paroli.

HARPAGONO Jakobo, mi invitis gastojn al vespermanĝo hodiaŭ.

JAKOBO *(flanken)* Mirindaĵo!

HARPAGONO Diru iom: ĉu vi regalos nin bone?

JAKOBO Jes, se vi donos al mi multe da mono.

HARPAGONO Al la diablo! Ĉiam monon! Ŝajnas kvazaŭ ili nenion pli havus por diri ol monon! monon! monon! Ili ĉiam havas tiun ĉi vorton en la buŝo, monon! Ĉiam paroli pri mono. Ĝi estas ilia granda batalilo, mono!

- VALERO** Mi neniam aŭdis respondon pli arogantan ol tiu ĉi. Kia mirindaĵo estas regali bone per multe da mono? Tio estas afero plej facila en la mondo, kaj ne ekzistas tiel malsprita homo, ke li ne povus tiel fari, sed por montri sin lerta, oni devas proponi regali bone per malmulte da mono.
- JAKOBO** Regali bone per malmulte da mono?
- VALERO** Jes.
- JAKOBO** Je honoro, sinjoro majordomo, vi farus servon al ni, montrante vian sekreton kaj prenante sur vin mian oficon de kuiristo. Cetere vi pretendas esti la ĉiofaranto en tiu ĉi domo.
- HARPAGONO** Silentu. Kion ni bezonos?
- JAKOBO** Jen estas lia majordoma moŝto, kiu regalos vin bone per malmulte da mono.
- HARPAGONO** Ha! Mi volas, ke vi respondu al mi!
- JAKOBO** Kiom da gastoj sidos ĉe la vespermanĝo?
- HARPAGONO** Ni estos ok aŭ dek; sed vi devas aĉeti nur por ok. Kio estas sufiĉa por ok sufiĉas ankaŭ por dek.
- VALERO** Kompreneble.
- JAKOBO** Nu, ni bezonos kvar grandajn supojn kaj kvin manĝaĵetojn; buljonojn . . . saŭcaĵojn . . .

- HARPAGONO** Je la diablo! Tio estus sufiĉa por nutri tutan urbon.
- JAKOBO** Rostaĵon . . .
- HARPAGONO** *(metante la manon sur la buŝon de Jakobo)*
Ha! Perfidulo, vi manĝas mian tutan posedaĵon.
- JAKOBO** Dolĉaĵojn . . .
- HARPAGONO** *(metante denove la manon sur lian buŝon)*
Ankoraŭ . . .
- VALERO** *(al Jakobo)* Ĉu vi deziras krevigi ĉiujn? Kaj ĉu nia sinjoro invitis gastojn por ilin mortigi per troa manĝaĵo? Legu do iom la konsilojn por bonfarto kaj demandu la kuracistojn, ĉu estas io pli malsaniga por la homo ol la troa manĝado.
- HARPAGONO** Li estas prava.
- VALERO** Sciu, Jakobo, vi kaj viaj similaj, ke tablo kovrita per troa viando estas insido, por montri sin amiko de siaj gastoj, estas bezonate, ke modereco regu ĉe la manĝo, kaj, laŭ la diro de antikva saĝulo: Oni devas manĝi por vivi kaj ne vivi por manĝi.
- HARPAGONO** Ha! Kiel bone dirita estas tio ĉi! Proksimiĝu, por ke mi vin kisu pro tiu parolo. Tio estas la plej bela sentenco, kiun mi iam aŭ-

dis: Oni devas vivi por manĝi, kaj ne manĝi por vi . . . Ne, ne estas tiel. Kiel vi diras?

VALERO Ke oni devas manĝi por vivi kaj ne vivi por manĝi.

HARPAGONO *(al Jakobo)* Jes; ĉu vi aŭdas?

(al Valero) Kiu eminenta homo diris tion?

VALERO Mi ne plu memoras lian nomon.

HARPAGONO Memoru skribi por mi tiujn vortojn; mi volas, ke oni ilin gravuru per oraj literoj sur la kameno de mia manĝosalono.

VALERO Mi ne forgesos, kaj rilate la vespermanĝon, vi nur lasu min fari. Mi aranĝos ĉion konvene.

HARPAGONO Faru do.

JAKOBO Des pli bone, mi havos malpli grandan laboron.

HARPAGONO *(al Valero)* Vi elektos tiajn objektojn, el kiuj oni malmulte manĝas kaj kiuj baldaŭ satigas, kelkajn bonajn fazeolojn tre grasajn, kun iu pastaĵo en poto bone provizita per kaŝtanoj.

VALERO Fidu al mi.

HARPAGONO Nun, Jakobo, vi devas purigi mian kaleŝon.

JAKOBO Atendu. Tio ĉi koncernas la veturigiston.
(Jakobo remetas sian livreon) Vi diras . . . ?

HARPAGONO Ke vi devas purigi mian kaleŝon kaj havi miajn ĉevalojn tute pretaj por iri al la foiro.

JAKOBO Viajn ĉevalojn, sinjoro; mi ĵuras, ke ili absolute ne estas en stato por marŝado. Mi ne diras, ke ili kuŝas sur pajlo, la mizeraj bestoj nenion havas, kaj tio estus malĝusta diro. Sed vi trudas al ili tiel severajn fastojn, ke ili jam ne estas pli ol similaĵoj aŭ fantomoj, ombroj de ĉevaloj.

HARPAGONO Tre kompatindaj ili estas! Ili nenion faras.

JAKOBO Kaj tial, ke oni ne faras ion, sinjoro, ĉu oni ne bezonas manĝi? Multe pli bone estus por ili, la mizeraj bestoj, se ili laborus multe kaj manĝus same. Rompas mian koron vidi ilin tiel senfortiĝintaj, ĉar mi ja havas tian amon al miaj ĉevaloj, ke ŝajnas al mi kva-zaŭ mi mem suferas, kiam mi vidas ilin suferantaj, ĉiutage mi forprenas ion el mia propra nutraĵo por doni al ili, ĉar vere, sinjoro, estas troa krueleco, se oni tute ne havas kompaton al siaj similuloj.

HARPAGONO Ne estos granda laboro iri ĝis la foiro.

JAKOBO Ne, sinjoro, mi ne havas la kuraĝon ilin konduki, kaj mi sentus riproĉojn de konscienco, se mi vipus ilin en ilia nuna stato. Kiel

vi volus, ke ili tiru kaleŝon? Sin mem ili ne povas treni.

VALERO Sinjoro, mi petos la najbaron Pikardo, ke li bonvolu ilin konduki, cetere ni bezonos lin ankaŭ por pretigi la vespermanĝon.

JAKOBO Tiel estu. Mi preferas, ke ili mortu sub alies mano ol sub la mia.

VALERO Ĉu sinjoro Jakobo prezentas sin kiel prudentulon?

JAKOBO Lia majordoma moŝto prezentas sin kiel homon necesan!

HARPAGONO Silentu.

JAKOBO Sinjoro, mi ne povas toleri la flatemulojn, kaj mi bone vidas, kion tiu ĉi volas. Liaj konstantaj observoj pri la pano, vino, ligno, salo kaj kandelo celas nur vin tikli kaj vin flati. Mi furiozas pro tio, kaj mi ĉagreniĝas, aŭdante ĉiutage, kion oni diras pri vi, ĉar mi sentas ja, malgraŭ ĉio, simpation por vi, kaj, post miaj ĉevaloj, vi estas la persono, kiun mi plej amas.

HARPAGONO Ĉu mi povus scii, Jakobo, kion oni diras pri mi?

JAKOBO Jes, sinjoro, se mi estus certa, ke tio ne vin ĉagrenus.

HARPAGONO Neniel.

- JAKOBO** Pardonu, sed mi bone scias, ke mi vin kolerigus.
- HARPAGONO** Tute ne, tio ĉi, kontraŭe, faros al mi plezuron, kaj mi estas kontenta ekscii, kiamaniere oni parolas pri mi.
- JAKOBO** Sinjoro, ĉar vi tion volas, mi diros al vi sincere, ke oni mokas vin, ke oni de ĉiu flanko ĵetas al ni cent pikantajn ŝercojn pri vi, kaj ke oni neniam estas tiel kontenta, kiel kiam oni vin senmodere mallaŭdas, kaj faras anekdotojn pri via avareco. Unu diras, ke vi presigas specialajn kalendarojn, en kiuj vi duobligas la jarsezonojn kaj la vigilojn por profiti pli ofte la fastojn, kiujn vi trudas al via domanaro, alia pretendas, ke vi ĉiam havas disputon preta por fari al viaj servistoj en la tempo de la novjardonacoj aŭ kiam ili prenas forpermeson de vi, por tiel havi motivon nenion doni al ili; tiu ĉi rakontas, ke iun tagon vi vokis al juĝejo la katon de najbaro, ĉar ĝi manĝis restaĵon de kruro de ŝafido; tiu, ke oni vin surprizis nokte, kiam vi mem ŝtelis la avenon de viaj ĉevaloj, kaj ke via veturigisto, tiu, kiu servis ĉi tie antaŭ mi, donis al vi en la mallumo mi ne scias kiom da batoj per bastono, pri kiuj

vi neniam volis paroli. Fine, ĉu vi volas, ke mi diru? Oni nenien povas iri, ne aŭdante mallaŭde paroli pri vi en ĉia maniero, vi estas la fablo kaj la ridobjekto de ĉiuj, kaj oni nur parolas pri vi per la alnomoj avarulo, maldonemulo, malnoblulo kaj procentegulo.

HARPAGONO (*batante Jakobon*) Vi estas malsaĝulo, friponego, sentaŭgulo kaj arogantulo.

JAKOBO Nu! Ĉu mi tion ne antaŭdiris? Vi ne volis kredi al mi. Mi ja diris, ke mi vin kolerigus, dirante la veron.

HARPAGONO Mi instruos vin paroli.

SCENO VI

Valero, Jakobo

VALERO (*ridante*) Laŭ tio, kion mi vidas, Jakobo, oni malbone pagas vian verdiremon.

JAKOBO Je Dio, via noveveninta moŝto, kiu prezentas sin kiel homon necesan, tio ĉi ne estas via afero. Ridu je la batoj, kiujn vi ricevos, kaj ne ridu je miaj.

VALERO Ha! Sinjoro Jakobo, ne koleru, mi petas.

JAKOBO *(flanken)* Li cedas. Mi volas ludi kuraĝulon, kaj se li estas tiel malsaĝa, ke li min timos, mi lin batos iom.

(laŭte) Ĉu vi scias, sinjoro ridemulo, ke mi ne ridas, kaj se vi min kolerigas, mi igos vin ridi alimaniere

(Jakobo puŝas Valeron ĝis la fono de la scenejo lin minacante)

VALERO He! Kviete!

JAKOBO Kiel, kviete? Tio ne plaĉas al mi.

VALERO Mi petas.

JAKOBO Vi estas arogantulo.

VALERO Sinjoro Jakobo!

JAKOBO Neniu sinjoro Jakobo helpos. Se mi prenos bastonon, mi vin konvene batigos.

VALERO Kiel la bastonon?

(Valero siavice puŝas Jakobon)

JAKOBO He! Mi ne diras tion.

VALERO Ĉu vi scias, sinjoro vantulo, ke mi mem estas kapabla bategi vin?

JAKOBO Mi ne dubas pri tio.

VALERO Ke vi entute estas nur malnobla kuiristo?

JAKOBO Mi ja scias tion.

VALERO Kaj ke vi min ankoraŭ ne konas?

JAKOBO Pardonu.

VALERO Vi min batos, vi diras?

- JAKOBO** Ŝerce mi tion diris.
- VALERO** Kaj al mi ne plaĉas via ŝerco.
(frapante Jakobon per bastono) Sciu, ke vi estas malbona ŝercisto.
- JAKOBO** *(sola)* La pesto forprenu la sincerecon! Ĝi estas malbona metio; de nun mi ĝin forlasas kaj ne plu diros la veron. Permesate estu al mia mastro, li havas kelke da rajto por min bati, sed je tiu sinjoro majordomo mi venĝos min . . . se mi povos.

SCENO VII

Mariano, Frozino, Jakobo

- FROZINO** Ĉu vi scias, Jakobo, ĉu via sinjoro estas hejme?
- JAKOBO** Jes, certe li estas, mi scias tion eĉ troe.
- FROZINO** Diru al li, mi petas, ke ni estas ĉi tie.

SCENO VIII

Mariano, Frozino

MARIANO Ha! En kia stranga stato mi trovas min, Frozino, kaj por diri, kion mi pensas, kiel multe mi timas tiun vidon!

FROZINO Sed kial? Kion vi timas?

MARIANO Ha! Ĉu vi demandas? Ĉu vi ne komprenas la malkvieton de persono tuj vidonta la turmentilon, al kiu oni ŝin kondukas?

FROZINO Mi vidas ja ke, por morti agrable, Harpagono ne estas la ekzekutilo, kiun vi volus elekti, kaj mi komprenas el via vizaĝo, ke la juna blondulo, pri kiu vi parolis al mi, revenas en vian penson.

MARIANO Jes, Frozino, tion mi ne volas nei, kaj mi konfesas, ke la respektaj vizitoj, kiujn li faris al mi, iom impresis mian animon.

FROZINO Sed ĉu vi eksciis, kiu li estas?

MARIANO Ne, mi ne scias, kiu li estas, sed mi scias, ke li havas mienon tian, ke oni lin amu, ke, se oni lasus min elekti, mi lin akceptus prefere al iun ajn, kaj ke li ne malmulte kunhelpas, por igi min rigardi kiel teruran turmentilon la edzon, kiun oni volas doni al mi.

FROZINO

He! Ĉiuj tiuj blonduloj estas agrablaj, kaj babiladas tre lerte; sed plej multaj estas malriĉaj kiel ratoj. Kaj estas pli bone por vi preni maljunan edzon, kiu donos al vi multe da posedaĵo. Mi konfesas, ke la sentoj ne trovas ĉe tiuj tiel grandan plezuron, kaj ke oni devas ja suferi kelkajn negravajn naŭzaĵojn kun tia edzo, sed tio ne longe daŭros, kaj kreu al mi, lia morto baldaŭ ebligos al vi preni alian edzon pli amindan, kiu rebonigos ĉion.

MARIANO

Dio mia! Frozino, estas stranga situacio kiam, por fariĝi feliĉa, oni devas deziri aŭ atendi ies morton! Kaj morto ne konformiĝas al ĉiuj niaj projektoj.

FROZINO

Ĉu vi ŝercas? Vi edziniĝas kun li nur sub la kondiĉo, ke li baldaŭ lasos vin vidvino, kaj tio devas esti unu el la paragrafoj de la kontrakto. Tre aroganta li estus, se li ne mortus post tri monatoj. Jen li mem venas.

MARIANO

Ha! Frozino, kia vizaĝo!

SCENO IX

Harpagono, Mariano, Frozino

HARPAGONO *(al Mariano)* Ne estu ofendita, belulino, se mi venas al vi kun okulvitroj. Mi scias, ke viaj ĉarmoj sufiĉe trafas la okulojn, sufiĉe estas videblaj per si mem, kaj ke oni ne bezonas okulvitrojn por ilin vidi, tamen per okulvitroj oni observas la stelojn, kaj mi pretendas kaj certigas, ke vi estas stelo, la plej bela stelo staranta en la stelarlando . . . Frozino, ŝi neniun vorton respondas, kaj ŝajnas al mi, ke ŝi ne montras ĝojon, min vidante?

FROZINO Ĉar ŝi estas ankoraŭ tute konfuzita; plie la fraŭlinoj ĉiam hontas por tuj montri, kion ili sentas en la animo.

HARPAGONO *(al Frozino)* Vi estas prava.
(al Mariano) Bela ĉarmulino, jen venas mia filino por vin saluti.

SCENO X

Harpagono, Elizo, Mariano, Frozino

MARIANO Mi malfrue venas, fraŭlino, por fari al vi tian viziton.

ELIZO Vi faris tion, fraŭlino, kion mi mem devus esti farinta, kaj mia devo estus viziti vin unue.

HARPAGONO Vi vidas, ke ŝi estas jam alta; ĉar malbona herbo rapide kreskas.

MARIANO *(mallaŭte al Frozino)* Ho! La malplaĉa homo!

HARPAGONO *(al Frozino)* Kion diras la belulino?

FROZINO Ke ŝi trovas vin admirinda.

HARPAGONO Vi faras al mi troan honoron, adorinda ĝentilulino.

MARIANO *(flanken)* Kia besto!

HARPAGONO Mi tre dankas al vi pro ĉiuj ĉi sentoj.

MARIANO *(flanken)* Mi ne povas plu tion elporti.

SCENO XI

*Harpagono, Mariano, Elizo, Kleanto, Valero, Frozino,
Brindavoine*

HARPAGONO Jen venas ankaŭ mia filo por prezenti al vi sian respekton.

MARIANO *(mallaŭte al Frozino)* Ha, Frozino, kia renkontiĝo! Estas ĝuste tiu, pri kiu mi parolis al vi.

FROZINO *(al Mariano)* La aventuro estas mirinda.

HARPAGONO Mi vidas, ke vi miras, ke mi havas tiel grandajn gefilojn, sed mi baldaŭ estos liberigita de ambaŭ.

KLEANTO *(al Mariano)* Fraŭlino, por diri al vi la veron, tio ĉi estas okazo, kiun mi tute ne atendis, kaj mia patro ne malmulte surprizis min, dirante al mi hodiaŭ sian projekton.

MARIANO Mi povas diri same: tiu ĉi neatendita renkonto min surprizis same multe kiel vin; kaj mi tute ne antaŭvidis tiun aventuron.

KLEANTO Estas vere, fraŭlino, ke mia patro ne povus fari pli belan elekton, kaj ke estas por mi granda ĝojo havi la honoron vin vidi, sed malgraŭ ĉio, mi ne certigos al vi, ke mi ĝojas pri via intenco, se vi deziras fariĝi mia

duonpatrino. La gratuldiro, mi konfesas, estas iom tro malfacila por mi, kaj tio ĉi estas titolo, kiun mi ne deziras al vi. Mian paroladon kelkaj personoj eble trovos malĝentila, sed mi estas certa, ke vi ĝin komprenos, kiel estas konvene; ĉar tio ĉi estas edziĝo, al kiu vi pensas ja, ke mi estas malinklina, kaj, sciante, kiu mi estas, vi ankaŭ scias, kiel forte ĝi malhelpas miajn projektojn kaj vi fine permesos al mi diri, kun la permeso de mia patro, ke se tio ĉi dependus de mi, ne efektiviĝus tiu edziĝo.

HARPAGONO Jen estas tre aroganta komplimento! Bela konfeso por fari al ŝi!

MARIANO Kiel respondo, mi devas diri al vi, ke niaj situacioj estas tre similaj. Se vi sentas vin malinklina ricevi min kiel vian duonpatrino, mi sendube ne pli inklinas havi vin kiel duonfilon. Ne pensu, mi petas, ke mi mem penas fari al vi tiun malĝojon. Mi tre bedaŭrus kaŭzi al vi malplezuron; kaj mi ĵuras, ke mi ne konsentos je tiu ĉi edziniĝo, kiu vin ĉagrenas, se al ĝi ne devigus min nekontraŭstarebla potenco.

HARPAGONO Ŝi estas prava; malsaĝa komplimento postulas samspecan respondon. Mi petas vin,

belulino, pardonu la arogantecon de mia filo, li estas juna malsaĝulo, kiu ankoraŭ ne komprenas la gravecon de siaj vortoj.

MARIANO Mi promesas, ke tio, kion li diris, tute ne ofendis min, kontraŭe li faris al mi plezuron, montrante tiel siajn verajn sentojn. Plaĉas al mi tiaspeca konfeso de li, kaj mi lin malpli ŝatus, se li estus parolinta alimaniere.

HARPAGONO Estas granda boneco de via flanko, tiel klopodi senkulpigi liajn kulpojn. La tempo faros lin pli saĝa, kaj vi vidos, ke liaj sentoj ŝanĝiĝos.

KLEANTO Ne, patro, mi ne estas kapabla ŝanĝiĝi, kaj mi petegas ŝian fraŭlinan moŝton, ke ŝi tion kreu.

HARPAGONO Vidu kia frenezo! Li daŭrigas ankoraŭ pli forte.

KLEANTO Ĉu vi volas, ke mi perfidu mian koron?

HARPAGONO Denove! Ĉu vi faros la komplezon ŝanĝivian manieron paroli?

KLEANTO Nu! Ĉar vi volas, ke mi parolu alimaniere: Permesu, fraŭlino, ke mi prenu ĉi tie la lokon de mia patro, kaj konfesu al vi, ke mi neniam vidis en la mondo ion same ĉarman kiel vi, ke mi nenion povas imagi ega-

lan al la ĝojo plaĉi al vi, kaj ke la titolo de edzo via estas gloro kaj feliĉo, kiujn mi preferus al la sorto de la plej grandaj princoj de la tero. Jes, fraŭlino, la feliĉo posedi vin estas, laŭ mia opinio, la plej bela el ĉiuj feliĉoj, al tio celas ĉiuj miaj deziroj. Nenio estas, kion mi ne estus kapabla fari por tiel trezora akiro, kaj la plej potencaj kontraŭaĵoj . . .

HARPAGONO Moderigu vin, mia filo, mi petas.

KLEANTO Tio estas komplimento, kiun por vi mi faras al ŝia fraŭlina moŝto.

HARPAGONO Dio! Mi, havas langon por paroli mem, kaj mi ne bezonas advokaton kiel vi. Nu, donu seĝojn.

FROZINO Ne, estos pli bone se ni tuj iros al la foiro, por ke ni revenu pli frue kaj havu poste plenan tempon por interparoli.

HARPAGONO *(al Brindavoine)* Oni do jungu la ĉevalojn al la kaleŝo.

SCENO XII

Harpagono, Mariano, Elizo, Kleanto, Valero, Frozino

HARPAGONO *(al Mariano)* Mi petas vin pardoni al mi, belulino, ke mi ne pensis doni al vi kelkan manĝaĵeton antaŭ ol vi eliros.

KLEANTO Mi zorgis pli tio, patro, mi alportigis ĉi tien kelkajn korbojn da ĉinaj oranĝoj, dolĉaj citronoj kaj konfitaĵoj, kiujn mi mendis en via nomo.

HARPAGONO *(mallaŭte al Valero)* Valero!

VALERO *(al Harpagono)* Li perdis la prudenton.

KLEANTO Ĉu vi trovas, mia patro, ke tio ĉi ne sufiĉas? Ŝia fraŭlina moŝto havos la bonecon pardoni al ni.

MARIANO Tio ne estis necesa.

KLEANTO Ĉu vi vidis iam, fraŭlino, diamanton pli luman ol tiu ĉi sur la fingro de mia patro?

MARIANO Estas vere, ke ĝi tre brilas.

KLEANTO *(forprenante la ringon de la fingro de sia patro kaj donante ĝin al Mariano)* Estas necese, ke vi ĝin vidu de proksime.

MARIANO Ĝi estas tre bela, sendube, kaj ĵetas multe da fajreroj.

KLEANTO *(sin metante antaŭ Marianon, kiu volas redoni la ringon)* Ne, fraŭlino, ĝi estas en tro

belaj manoj, ĝi estas donaco, kiun mia patro faras al vi.

HARPAGONO Mi?

KLEANTO Ĉu ne estas vere, patro, ke vi volas, ke ŝia fraŭlina moŝto ĝin konservu pro amo al vi?

HARPAGONO *(mallaŭte al sia filo)* Kiel?

KLEANTO *(al Mariano)* Bela demando! Li signas al mi, ke mi akceptigu ĝin al vi.

MARIANO Mi ne volas . . .

KLEANTO *(al Mariano)* Ĉu vi ŝercas? Li neniel volas repreni ĝin.

HARPAGONO *(flanken)* Mi furiozas.

MARIANO Tio estus . . .

KLEANTO *(ĉiam malhelpante Marianon redoni la ringon)* Ne, mi diras al vi, tio estus ofenda al li.

MARIANO Permesu . . .

KLEANTO Neniĉ.

HARPAGONO *(flanken)* Je la pesto!

KLEANTO *(al Mariano)* Li komencas ĉagreniĝi pro via malakcepto.

HARPAGONO *(mallaŭte al sia filo)* Ha! Perfidulo!

KLEANTO *(al Mariano)* Vi vidas, ke li malesperiĝas.

HARPAGONO *(al Kleanto, minacante lin)* Vi turmentisto!

KLEANTO Mia patro! Tio ne estas mia kulpo, mi faras ĉion, kion mi povas, por ke ŝi konservu ĝin, sed ŝi estas obstina.

- HARPAGONO** *(mallaŭte al sia filo kun gestoj koleraj)* Kanajlo!
- KLEANTO** Vi estas kaŭzo, fraŭlino, ke mia patro malpacas kun mi.
- HARPAGONO** *(mallaŭte al sia filo, kun la samaj gesto.)* Friponego!
- KLEANTO** *(al Mariano)* Vi faros lin malsana. Mi petegas, fraŭlino, ne rifuzu plu.
- FROZINO** *(al Mariano)* Je Dio! Kiom da ceremonioj! Konservu la ringon, ĉi tiu sinjoro deziras tion.
- MARIANO** *(al Harpagono)* Por ne kolerigi vin, mi ĝin konservas nun, kaj elektos pli oportunan tempon por redoni ĝin al vi.

SCENO XIII

*Harpagono, Mariano, Elizo, Kleanto, Valero, Frozino,
Brindavoine*

- BRINDAVOINE** Sinjoro! Jen estas homo, kiu volas paroli kun vi.
- HARPAGONO** Diru al li, ke mi estas okupita, ke li revenu pli malfrue.
- BRINDAVOINE** Li diras, ke li alportas monon al vi ...

HARPAGONO *(al Mariano)* Mi petas pri pardono, mi tuj revenos.

SCENO XIV

*Harpagono, Mariano, Elizo, Kleanto, Valero Frozino,
La Merluche*

LA MERLUCHE *(kurante kaj faligante Harpagonon)* Sinjoro.

HARPAGONO Ha! Mi estas mortinta!

KLEANTO Kio estas, patro? Ĉu vi vundiĝis?

HARPAGONO Tiu perfidulo certe ricevis monon de miaj ŝuldintoj por rompigi al mi la kolon.

VALERO *(al Harpagono)* Tio ne estos grava!

LA MERLUCHE *(al Harpagono)* Sinjoro, mi petas pri pardono, mi pensis fari bone alkurante rapide.

HARPAGONO Kial vi venas ĉi tien, turmentisto?

LA MERLUCHE Por diri al vi, ke ambaŭ viaj ĉevaloj perdis siajn hufferaĵojn.

HARPAGONO Oni konduku ilin rapide al la hufferisto.

KLEANTO Ĝis ili estos pretaj, mi vin anstataŭos kiel dommastro kaj kondukos sian fraŭlinan moŝton en la ĝardenon, kien mi portigos la manĝaĵeton.

SCENO XV

Harpagono, Valero

HARPAGONO Valero, havu la okulojn sur ĉion tion, kaj penu, mi petas, savi kiel eble plej multon por ĝin redoni al la vendisto.

VALERO Mi faros.

HARPAGONO *(sola)* Ho! Aroganta filo! Ĉu vi do volas ruinigi min!

AKTO IV

SCENO I

Kleanto, Mariano, Elizo, Frozino

- KLEANTO** Ni eniru ĉi tien, al ni estos multe pli oportune, ĉirkaŭ ni ne estas plu iu suspektinda, kaj ni povas interparoli senĝene.
- ELIZO** Jes, fraŭlino, mia frato konfidis al mi la pasion, kiun li sentas por vi. Mi konas la ĉagrenojn kaj la malĝojojn, kiujn povas kaŭzi tiaj okazoj, kaj mi vin certigas, ke mi kun grandega simpatio interesas min pri via aventuro.
- MARIANO** Dolĉa konsolo estas por mi la simpatio de persono kiel vi, kaj mi petegas vin, fraŭlino, ke vi ĉiam konservu por mi tiun afablan amikecon tiel kapablan dolĉigi al mi la kru-elecon de la sorto.
- FROZINO** Vi estas vere malfeliĉuloj, ambaŭ, ne sciiginte min pli frue pri via afero. Mi sendube povus eviti al vi tiun maltrankvilon, kaj

mi ne estus kondukinta la aferojn al la nuna stato.

KLEANTO Kion vi volas? Mia malbona sorto tion ordonis. Sed, bela Mariano, kiaj estas viaj intencoj?

MARIANO Ho ve! Ĉu mi estas kapabla havi intencojn en mia dependeco? Mi povas nur havi dezirojn.

KLEANTO Neniu plua apogo por mi en via koro, krom simplaj deziroj? Neniu kompleza kompatato? Neniu helpanta boneco? Neniu agema amo?

MARIANO Kion mi povas diri? Imagu vin en mia loko, kaj vidu, kion mi povas fari. Decidu, ordonu mem, mi fidis je vi, kaj mi pensas, ke vi estas tro prudenta por postuli de mi ion, kion ne permesos la honoro kaj la deco.

KLEANTO Ha! Al kio vi devigas min, resendante min al tio, kion volos permesi al mi la maloportunaj sentoj de severa honoro kaj de konscienca deco!

MARIANO Sed kion vi volas, ke mi faru? Eĉ se mi povus preterlasi multajn devojn, al kiu nia sekso estas devigata, mi portas tamen respekton al mia patrino: ŝi ĉiam min edukis kun ekstrema amo, kaj mi ne povus kon-

senti fari al ŝi malplezuron. Faru, agu kontraŭ ŝi, penu per ĉiuj fortoj gajni ŝian animon, vi povas fari kaj diri ĉion, kion vi volos; mi tion permesas al vi, kaj se sufiĉas, ke mi klarigos min favora al vi, mi konsentas konfesi mem al ŝi mian tutan senton por vi.

KLEANTO

Frozino, kara Frozino, ĉu vi volus helpi al ni?

FROZINO

Je mia honoro, ĉu vi bezonas demandi pri tio? Mi volus tion per mia tuta koro. Vi scias, ke mi de naturo estas sufiĉe homama. La ĉielo ne donis al mi koron el bronzo, kaj mi eĉ estas tro inklina fari malgrandajn servojn, kiam mi vidas personojn amantaj unu la alian dece kaj honeste. Kion ni povus fari pri tio ĉi?

KLEANTO

Pensu iom pri tio, mi petas.

MARIANO

Lumigu nin per via sperto.

ELIZO

Eltrovu ion por malfari, kion vi faris.

FROZINO

Tio estas iom malfacila.

(al Mariano) Rilate vian patrinon, ŝi ne estas tute malprudenta, kaj oni eble sukcesus konvinki ŝin, kaj decidigi ŝin transporti al la filo la donacon, kiun ŝi volas fari al la patro.

(al Kleanto) Sed la kontraŭulo, kiun mi vidas, estas, ke via patro estas via patro.

KLEANTO

Kompreneble.

FROZINO

Mi volas diri, ke li estos ĉagrenita, se li vidos, ke oni lin malakceptas, kaj pro tio li ne estos inklina konsenti pri via edziĝo. Por fari bone estus necese, ke la forlaso venu de li mem; ni devus trovi manieron mallogi lin de via persono.

KLEANTO

Vi estas prava.

FROZINO

Jes, mi estas prava, mi scias tion. Tiel estus necese, sed la malfacilaĵo estas trovi la rimedon. Atendu! Se ni havus virinon maljunetan, kiu estus lerta kiel mi kaj kapabla ludi la rolon de nobela sinjorino, kun helpo de rapide aranĝita vestaĵo, kaj de stranga nomo de markizino aŭ de vicgrafino, kiun ni supozus veninta el malsupra Britujo, mi havus sufiĉan lerton kredigi al via patro, ke ŝi estas riĉa virino posedanta, krom siaj domoj, cent mil eskudojn en konstanta mono; ke ŝi lin amas freneze kaj deziras fariĝi lia edzino, donante al li eĉ sian tutan posedaĵon per geedziĝa kontrakto, mi ne dubas, ke li akceptus tian proponon. Ĉar fine li amas vin tre forte, mi scias tion;

sed li amas iom pli la monon, kaj kiam, blindigita de tia allogaĵo, li estos konsentinta al tio, kio vin tuŝas, ne estus grave, se li poste disreviĝus, volante rigardi pli proksime la aferojn de nia markizino.

KLEANTO Tio ĉi estas bone elpensita.

FROZINO Lasu min fari. Mi ĵus rememoris unu el miaj amikinoj, ŝi estas tio, kion ni bezonas.

KLEANTO Estu certa, Frozino, pri mia dank sento, se vi sukcesos en tio. Sed, ĉarma Mariano, ni komencu, mi petas, favorigante vian patronon. Tre grave estos iam rompi tiun edziĝon. Mi petegas vin, donu al tio viaflanke ĉiujn viajn penadojn, uzu la potencon, kiun liveras al vi ŝia amikeco por vi. Malvolvu sen escepto la elokventan belecon kaj la ĉiopovajn ĉarmojn, kiujn la ĉielo metis en viajn okulojn kaj buŝon, kaj volu forgesi neniun el tiuj amemaj paroloj, el tiuj dolĉaj petegoj, el tiuj tuŝantaj karesoj, al kiuj mi estas certa, ke oni nenion povus rifuzi.

MARIANO Mi faros ĉion, kion mi povas, kaj nenion forgesos.

SCENO II

Harpagono, Kleanto, Mariano, Elizo, Frozino

HARPAGONO (*nevidate de la aliaj; flanken*) Ho! Mia filo kisas la manon de sia fariĝonta duonpatrino, kaj la fariĝonta duonpatrino ne forte sin defendas de tio. Ĉu ne estas iu mistero sub tio ĉi?

ELIZO Jen estas mia patro.

HARPAGONO La kaleŝo estas tute preta, vi povos iri, kiam vi volos.

KLEANTO Ĉar vi ne iras, patro, mi volas ilin akompani.

HARPAGONO Ne; vi restu! Ili iros solaj, kaj mi bezonas vin.

SCENO III

Harpagono, Kleanto

HARPAGONO Nu, lasante aparte la duonpatrinecon, kiel ŝajnas al vi tiu persono?

KLEANTO Kiel ŝi ŝajnas al mi?

HARPAGONO Jes, pri ŝia mieno, talio, beleco, spirito?

KLEANTO He! He!

HARPAGONO Sed plue?

- KLEANTO** Por diri la veron, mi ne trovis ŝin tia, kia mi pensis. Ŝi havas ŝajnon de vera koketulino, ŝia talio estas negracia, ŝia beleco negranda, kaj ŝia spirito tre ordinara. Ne pensu, mia patro, ke mi tion diras por mallogi vin de ŝi, tial duonpatrino aŭ duonpatrino, al mi plaĉas tiu ĉi same bone, kiel alia.
- HARPAGONO** Vi tamen ĵus diris al ŝi . . .
- KLEANTO** Mi diris al ŝi kelkajn afablaĵojn en via nomo, sed tio estis por fari al vi plezuron.
- HARPAGONO** Vi do ne sentus inklinon al ŝi?
- KLEANTO** Mi? Tute ne.
- HARPAGONO** Mi tion bedaŭras, ĉar tio malhelpas projekton, kiu venis en mian kapon; vidante ŝin, mi pripensis pri mia aĝo kaj mi ektimis, ke oni eble mallaŭdos min pro mia edziĝo kun tiel juna persono. Pro tio mi estus forlasonta mian decidon, tamen, ĉar mi ŝin svatis kaj estas ligita al ŝi de promeso, mi donus ŝin al vi, se ne estus via malinklino kontraŭ ŝi.
- KLEANTO** Al mi?
- HARPAGONO** Al vi.
- KLEANTO** Kiel edzinon?
- HARPAGONO** Kiel edzinon.

- KLEANTO** Aŭskultu! Estas vere, ke ŝi ne estas tute laŭ mia gusto, sed por fari al vi plezuron, mia patro, mi edziĝos kun ŝi, se vi volos.
- HARPAGONO** Mi? Mi estas pli prudenta, ol vi pensas; mi ne volas trudi vian inklinon.
- KLEANTO** Pardonu min; mi faros tiun ĉi klopodon pro amo al vi.
- HARPAGONO** Ne, ne! Edziĝo, en kiu ne estas korinklino, ne povas esti feliĉa.
- KLEANTO** Tio ĉi, patro, povas veni poste; kaj oni diras, ke amo estas ofte frukto de geedzeco.
- HARPAGONO** Ne, je la flanko de la viro oni ne devas riski la aferon; kaj estas en tio bedaŭrindaj sekvoj, kies kaŭzon mi zorgos eviti. Se vi sentus iom da inklino al ŝi, tio estus bona; mi edzigus vin kun ŝi anstataŭ mi; sed ĉar ne estas tiel, mi restos ĉe mia unua intenco kaj edziĝos mem kun ŝi.
- KLEANTO** Nu, patro, ĉar tiel staras la aferoj, mi devas malkovri al vi mian koron, mi devas diri al vi mian sekreton. La vero estas, ke mi ŝin amas de la tago, kiam mi ŝin vidis dum promeno, ke mi intencis hodiaŭ peti ŝin de vi kiel edzinon; kaj mi nur estis detenata de la esprimo de viaj sentoj kaj la timo malplaĉi al vi.

- HARPAGONO** Ĉu vi ŝin vizitis?
- KLEANTO** Jes, patro.
- HARPAGONO** Multajn fojojn?
- KLEANTO** Sufiĉe multajn por la mallonga tempo.
- HARPAGONO** Ĉu oni vin akceptis bone?
- KLEANTO** Tre bone, sed ne sciante, kiu mi estas, kaj tio kaŭzis hodiaŭ la surprizon de Mariano.
- HARPAGONO** Ĉu vi esprimis al ŝi vian amon kaj vian intencon edziĝi kun ŝi.
- KLEANTO** Sendube, kaj mi eĉ iom aludis pri tio al ŝia patrino.
- HARPAGONO** Ĉu ŝi aŭskultis vian proponon?
- KLEANTO** Jes, tre ĝentile.
- HARPAGONO** Kaj ĉu la filino respondas al via amo?
- KLEANTO** Se mi devas juĝi laŭ la ŝajno, mi estas certa, patro, ke ŝi havas iom da amo por mi.
- HARPAGONO** *(mallaŭte flanken)* Mi estas tre kontenta ekscii tian sekreton, precize tion mi deziris. *(laŭte)* Nu, filo mia, ĉu vi scias ion? Vi devas penadi, mi petas, lasi vian amon, ĉesante vian amindumadon al la persono, kiun mi mem intencas preni kiel edzinon, kaj edziĝante baldaŭ kun tiu, kiun mi elektis por vi.
- KLEANTO** Ha! Mia patro! Tiamaniere vi trompas min! Nu! Ĉar tiel estas, mi ĵuras, ke mi ne lasos

la amegon, kiun mi portas por Mariano, ke ne estas ekstrema rimedo, kiun mi ne uzos, por konkuri kun vi pri la akiro de ŝi, kaj, se vi havas por vi la konsenton de patrino, mi trovos eble aliajn helpojn, kiuj batalos kune kun mi.

HARPAGONO Kiel? Kanajlo! Ĉu vi kuraĝas konkuri kun mi?

KLEANTO Estas vi, kiu konkuras kun mi, mi estis la unua laŭ la dato.

HARPAGONO Ĉu mi ne estas via patro? Ĉu vi ne ŝuldas al mi respekton?

KLEANTO En tiuj ĉi aferoj la filoj ne estas devigataj obei la patrojn, kaj amo konas nenion.

HARPAGONO Per bonaj batoj mi certe igos vin koni min.

KLEANTO Ĉiuj viaj minacoj neniom helpos.

HARPAGONO Vi lasos Marianon.

KLEANTO Tute ne.

HARPAGONO Oni donu al mi bastonon, tuj!

SCENO IV

Harpagono, Kleanto, Jakobo

JAKOBO He! He! He! Sinjoroj, kio estas? Kion vi pensas?

KLEANTO Mi ridas je tio.

JAKOBO *(al Kleanto)* Ha! Sinjoro, kviete!

HARPAGONO Al mi paroli kun tia senhonto!

JAKOBO *(al Harpagono)* Ha! Sinjoro, mi petegas.

KLEANTO Mi neniel deflankiĝos de tio.

JAKOBO *(al Kleanto)* Kiel! Al via patro!

HARPAGONO Lasu min fari.

JAKOBO *(al Harpagono)* Kiel! Al via filo! Tio ĉi konvenis por mi.

HARPAGONO Mi volas fari vin juĝanto en tiu ĉi afero, Jakobo, por montri, kiel prava mi estas.

JAKOBO Mi konsentas.

(al Kleanto) Malproksimiĝu iom.

HARPAGONO Mi amas knabinon, kun kiu mi volas edziĝi, kaj tiu kanajlo havas la arogantecon ami ŝin samtempe kaj amindumi ŝin malgraŭ miaj ordonoj.

JAKOBO Ha! Li esta malprava.

HARPAGONO Ĉu ne estas abomene, se filo volas konkuri kun sia patro, kaj ĉu li ne devas, pro respekto, eviti meti sin en miajn inklinojn?

JAKOBO Vi estas prava. Lasu min paroli kun li kaj restu tie.

KLEANTO *(al Jakobo kiu proksimiĝas al li)* Nu! Bone; ĉar li volas elekti vin kiel juĝanton, mi ne rifuzis, kiu ajn egalvaloras por mi kaj mi ankaŭ konsentas, Jakobo, fidi al vi pri nia disputo.

JAKOBO Grandan honoron vi faras al mi.

KLEANTO Mi portas amon por fraŭlino, kiu respondas al miaj deziroj kaj ĝentile akceptas la proponojn de mia koro, kaj mia patro intencas veni kaj ĝeni nian amon, ŝin ankaŭ svatante.

JAKOBO Li estas malprava, certe.

KLEANTO Ĉu li ne hontas, en sia aĝo, pensi pri edziĝo! Ĉu decas por li esti amema? Ĉu li ne devus lasi tiun okupon al la junuloj?

JAKOBO Vi estas prava, li ŝercas, lasu min paroli du vortojn kun li.

(al Harpagono) Nu! via filo ne estas tiel stranga, kiel vi diras, kaj li refariĝas saĝa; li diras, ke li konas la respekton, kiun li ŝuldas al vi, li nur koleriĝis en la unua flamiĝo, kaj li ne rifuzos submetiĝi al tio, kio plaĉos al vi, se nur vi konsentas trakti lin pli bone,

kaj doni al li kiel edzino personon, kiu povos kontentigi lin.

HARPAGONO Ha! Diru al li, Jakobo, ke sub tiu kondiĉo li povos esperi ĉion de mi, kaj, krom Mariano, mi lasas lin plene libera elekti tiun, kiun li volos.

JAKOBO Lasu min fari.

(al Kleanto) Nu, via patro ne estas tiel malprudenta, kiel vi lin pentras, li klarigis al mi, ke pro via kolero li ekscitiĝis, kaj li nur riproĉas vian farmanieron; li estas tre inklina konsenti je tio, kion vi deziras, se nur vi volas aĝi ĝentile kaj montri al li la submetiĝon, respekton, kaj obeemon, kiujn ĉiu filo ŝuldas al sia patro.

HARPAGONO Ha! Jakobo, vi povas lin certigi, ke, se li donos al mi Marianon, li ĉiam trovos min la plej obea el ĉiuj homoj, kaj ke mi neniam faros ion escepte laŭ lia volo.

JAKOBO *(al Harpagono)* Tio estas farita, li konsentas je tio, kion vi deziras.

HARPAGONO Tio estas plej bone.

JAKOBO *(al Kleanto)* Do estas aranĝita, li estas kontenta je viaj promesoj.

KLEANTO Dank'al la ĉielo!

- JAKOBO** Sinjoroj. Vi nur bezonas interparoli kune, ĉar vi nun konsentas; vi estis tuj malpacigontaj pro malkompreniĝo.
- KLEANTO** Mia kara Jakobo, mi estos danka al vi dum mia tuta vivo.
- JAKOBO** Ne estas kaŭzo por tio.
- HARPAGONO** Vi faris al mi plezuron, Jakobo, kaj tio ĉi meritas rekompencan.
(Harpagono serĉas en sia poŝo. Jakobo prezentas la manon, sed Harpagono eltiras nur sian poŝtukon kaj diras) Mi promesas memori ĝin.
- JAKOBO** Mi kisas al vi la manojn.

SCENO V

Harpagono, Kleanto

- KLEANTO** Mi petas vin pardoni al mi la ekscitiĝon, kiun mi vidigis.
- HARPAGONO** Estas nenio.
- KLEANTO** Mi certigas vin, ke mi ĝin treege bedaŭras.
- HARPAGONO** Kaj mi estas treege kontenta vidi vin tiel saĝa.
- KLEANTO** Kiel bona vi estas, ĉar vi tiel rapide forgesas mian kulpon.

- HARPAGONO** Oni facile forgesas la kulpojn de siaj infanoj, kiam ili revenas al sia devo.
- KLEANTO** Kiel! Vi ne konservas ian koleron pro ĉiuj miaj malsaĝaĵoj?
- HARPAGONO** Vi devigas min al tio per la submetiĝo kaj la respekto, en kiujn vi metas vin.
- KLEANTO** Mi promesas, patro, ke ĝis la tombo mi konservos en mia koro la memoron pri via boneco.
- HARPAGONO** Kaj mi promesas, ke neniu afero estas, kiun vi ne ricevos de mi.
- KLEANTO** Ha! Patro, mi ne postulas ion plu, vi donis ja sufiĉe al mi, donante Marianon.
- HARPAGONO** Kiel?
- KLEANTO** Mi diras, patro, ke mi jam estas tre kontenta, kaj mi tion trovas en via boneco, kiam vi donas al mi Marianon.
- HARPAGONO** Kiu parolis pri dono al vi de Mariano?
- KLEANTO** Vi, patro.
- HARPAGONO** Mi?
- KLEANTO** Sendube.
- HARPAGONO** Kiel? Estas vi, kiu promesis ŝin lasi.
- KLEANTO** Mi ŝin lasi?
- HARPAGONO** Jes.
- KLEANTO** Tute ne.
- HARPAGONO** Vi ne ĉesis deziri ŝin?

- KLEANTO** Kontraŭe, mi deziras ŝin pli ol iam.
- HARPAGONO** Kiel, kanajlo, denove?
- KLEANTO** Nenio povas min ŝanĝi.
- HARPAGONO** Lasu min fari, perfidulo.
- KLEANTO** Faru ĉion, kio plaĉos al vi.
- HARPAGONO** Mi malpermesas al vi vidi min iam.
- KLEANTO** Des pli bone.
- HARPAGONO** Mi vin forlasas.
- KLEANTO** Forlasu.
- HARPAGONO** Mi malkonfesas vin kiel filon.
- KLEANTO** Tiel estu!
- HARPAGONO** Mi vin malheredontigas.
- KLEANTO** Tiom, kiom vi volos.
- HARPAGONO** Kaj mi donas al vi mian malbenon.
- KLEANTO** Mi ne bezonas viajn donacojn.

SCENO VI

Kleanto, La Flèche

- LA FLÈCHE** *(elirante el la ĝardeno kun kesteto)* Ha! Sinjoro; kiel gustatempe mi trovas vin! Sekvu min rapide.
- KLEANTO** Kio estas?
- LA FLÈCHE** Sekvu min, ni estas feliĉaj.
- KLEANTO** Kiel?

- LA FLÈCHE Jen estas via afero.
- KLEANTO Kio?
- LA FLÈCHE Mi enbuskis por tio dum la tuta tago.
- KLEANTO Kio estas tio?
- LA FLÈCHE La trezoro de via patro, kiun mi kaptis.
- KLEANTO Kiel vi faris?
- LA FLÈCHE Vi scios ĉion. Ni forkuru; mi aŭdas lin kri-
anta.

SCENO VII

- HARPAGONO *(kriante en la ĝardeno)* Ŝtelisto! Ŝtelisto! Oni mortigas! Buĉas! Justeco! Justa ĉielo! Mi pereis, mi estas mortigita; oni tranĉis al mi la gorĝon, oni forrabis de mi mian monon. Kiu povas esti? Kien li pasis? Kie li estas? Kie li sin kaŝas? Kion mi faros por trovi lin? Kien kuri? Kien ne kuri? Ĉu li ne estas tie? Ĉu ne tie ĉi? Kiu estas? Arestu!
- (al si mem, prenanta sian brakon)* Redonu mian monon, kanajlo . . . Ha! Estas mi . . . Mia animo estas konfuzita kaj mi ne scias, kie mi staras, kiu mi estas, kaj kion mi faras. Ho ve! Mia mizera mono, mia mizera mono, mia kara amiko, oni senigis min je

vi; kaj ĉar oni vin forprenis de mi, mi perdis mian subtenon, mian konsolon, mian ĝojon; ĉio estas finita por mi, kaj mi nenion plu havas por fari en la mondo! Sen vi mi ne povas vivi. Ĉio estas perdita; mi ne vivas plu, mi mortas, mi estas mortinta, mi estas enterigita. Ĉu ne estas iu, kiu volos revivigi min, redonante al mi mian monon aŭ dirante, kiu ĝin prenis? He! Kion vi diras? Estas neniu. Kiu ajn tion faris, li devas esti tre zorge observinta la horon, kaj elektinta ĝuste la tempon, kiam mi parolis kun mia perfida filo. Ni eliru! Mi volas venigi la juĝistaron kaj turmentigi mian tutan domon, servistinojn, lakeojn, filon, filinon kaj ankaŭ min.

Kiom da personoj kune! Mi ne vidas iun, kiu ne vekas miajn suspektojn, kaj ĉiu ŝajnas esti mia ŝtelisto. He! Pri kio oni parolas tie? Pri tiu, kiu min priŝtelis? Kian bruadon oni faras tie supre? Ĉu tie estas mia ŝtelisto? Pro kompato, se oni scias novaĵon pri mia ŝtelisto, mi petegas, ke oni ĝin diru al mi. Ĉu li ne estas kaŝita inter vi? Ili ĉiuj rigardas min kaj komencas ridi. Vi vidos, ke ili sendube portoprenis en la ŝtelo, kiun mi

suferis. Nu rapidu! Komisaroj, pafarkistoj, policistoj, juĝistoj, turmentiloj, pendigiloj kaj ekzekutistoj. Mi volas, ke oni pendigu ĉiujn, kaj se mi ne retrovos mian monon, mi poste pendigos min mem.

AKTO V

SCENO I

Harpagono, Komisaro

- KOMISARO** Lasu min fari, mi konas mian metion, dank'al Dio. Ne estas hodiaŭ la unua fojo, ke mi min okupas je malkovro de ŝteloj, kaj mi dezirus havi tiom da sakoj da mil fran-koj, kiom da personoj, kiujn mi pendigis.
- HARPAGONO** Estas intereso de ĉiuj juĝistoj preni en siajn manojn tian aferon; kaj se oni ne retrovigos mian monon, mi ankaŭ procesos kontraŭ la juĝistaro.
- KOMISARO** Oni devas fari ĉiujn necesajn esplorojn. Vi diras, ke estis en tiu kesteto . . .
- HARPAGONO** Dek mil eskudoj bone kalkulitaj.
- KOMISARO** Dek mil eskudoj!
- HARPAGONO** Dek mil eskudoj.
- KOMISARO** La ŝtelaĵo estas grava.
- HARPAGONO** Ne ekzistas turmento sufiĉe granda por la graveco de la krimo; kaj se ĝi restas nepu-

nita, la plej respektaj objektoj ne plu estos en sendanĝereco.

KOMISARO El kiaj moneroj konsistis tiu sumo?

HARPAGONO El bonaj ormoneroj kaj bonpezaj ormone-
roj.

KOMISARO Kiun vi suspektas pri tiu ŝtelo?

HARPAGONO Ĉiujn; mi volas, ke vi arestu la urbon kaj la
antaŭurbon.

KOMISARO Ni devas, se vi fidas al mi, ne timigi iun, kaj
peni akiri kelkajn pruvojn, por ke ni poste
rehavu perforte la monerojn, kiujn oni for-
prenis de vi.

SCENO II

Harpagono, Komisaro, Jakobo

JAKOBO *(en la fono de la scenejo, turnante sin al la
flanko, de kiu li eniris)* Mi tuj revenos, oni lin
buĉu tuj, oni rostu liajn piedojn, oni lin
brogu en bolanta akvo, kaj lin pendigu de
la plafono.

HARPAGONO *(al Jakobo)* Kiun? Tiun, kiu min priŝtelis?

JAKOBO Mi parolas pri la laktoporkido, kiun via
majordomo ĵus sendis al mi, kaj kiun mi
volas prepari laŭ mia bontrovo.

- HARPAGONO** Ne pri tio estas la parolo. Jen estas tiu sinjoro, al kiu vi devas paroli pri io alia.
- KOMISARO** *(al Jakobo)* Ne timiĝu, mi estas homo, kiu vin ne ĉagrenos, kaj faros la aferojn tute ĝentile.
- JAKOBO** Ĉu tiu ĉi sinjoro partoprenos en la vespermanĝo?
- KOMISARO** Vi devas, kara amiko, nenion kaŝi al via mastro.
- JAKOBO** Je mia honoro, sinjoro, mi montros ĉion, kion mi scias fari, kaj mi regalos vin tiel bone, kiel mi povos.
- HARPAGONO** Tio ne estas la demando.
- JAKOBO** Se mi ne donos al vi tiel bonan manĝaĵon, kiel mi volus, en tio estas kulpa via sinjoro majordomo, kiu tranĉetis al mi la flugilojn per la tondilo de sia ŝparemo.
- HARPAGONO** Perfidulo! Ni parolas pri alia afero ol vespermanĝo, mi volas, ke vi diru al mi novaĵojn pli la mono, kiun oni forprenis de mi.
- JAKOBO** Ĉu oni forprenis monon de vi?
- HARPAGONO** Jes, fripono, kaj oni tuj pendigos vin, se vi ĝin ne redonos.
- KOMISARO** Ne traktu lin malbone, mi vidas el lia mieno, ke li estas honesta homo, kaj ke li, ne devigante nin meti lin en malliberejon mal-

kaŝos al vi, kion vi volas scii. Jes, amiko, se vi konfesos la fakton, oni nenion malbonan faros al vi, kaj vi estos rekompencita konvene de via mastro. Oni forprenis hodiaŭ lian monon, kaj vi certe scias ion pri tio.

JAKOBO (*mallaŭte, flanken*) Jen estas ĝuste la okazo por venĝi min je nia majordomo. De la tempo, kiam li eniris la domon, li estas la favorato, oni nur aŭskultas liajn konsilojn, kaj mi ankaŭ havas sur la koro la batojn de hodiaŭ.

HARPAGONO Pri kio vi murmuras?

KOMISARO (*al Harpagono*) Lasu lin fari, li preparas sin por kontentigi vin, mi ja diris, ke li estas honesta homo.

JAKOBO Sinjoro, se vi volas, ke mi diru la veron, mi pensas, ke via kara majordomo tion faris.

HARPAGONO Valero?

JAKOBO Jes.

HARPAGONO Li, kiu ŝajnas tiel fidela al mi?

JAKOBO Li mem. Mi pensas, ke li priŝtelis vin.

HARPAGONO Kial vi tion pensas?

JAKOBO Kial?

HARPAGONO Jes.

JAKOBO Mi tion pensas pro tio, ke mi tion pensas.

KOMISARO Sed vi devas diri la signojn, kiujn vi havas.

- HARPAGONO** Ĉu vi vidis lin vaganta ĉirkaŭ la loko, en kiu mi metis mian monon?
- JAKOBO** Jes, vere! Kie estis via mono?
- HARPAGONO** En la ĝardeno.
- JAKOBO** Ĝuste. Mi vidis lin vaganta en la ĝardeno. Kaj en kio estis tiu mono?
- HARPAGONO** En kesteto.
- JAKOBO** Jen estas la afero. Mi vidis lin kun kesteto.
- HARPAGONO** Kaj kia estas tiu kesteto? Mi jam vidos, ĉu ĝi estas la mia.
- JAKOBO** Kia ĝi estas?
- HARPAGONO** Jes.
- JAKOBO** Ĝi estas . . . ĝi estas kiel kesteto.
- KOMISARO** Komprenoble. Sed rakontu iom pri ĝi, por ke ni vidu.
- JAKOBO** Ĝi estas granda kesteto . . .
- HARPAGONO** Tiu, kiun oni ŝtelis de mi, estas malgranda.
- JAKOBO** Ho! Jes, ĝi estas malgranda, se oni ĝin tiel komprenas, sed mi nomas ĝin granda pro tio, kion ĝi enhavas.
- KOMISARO** Kian koloron ĝi havas?
- JAKOBO** Kian koloron?
- KOMISARO** Jes.
- JAKOBO** Ĝi havas koloron . . . Ja, unu koloron . . . ĉu vi ne povus helpi al mi?
- HARPAGONO** He!

- JAKOBO** Ĉu ĝi ne estas ruĝa?
- HARPAGONO** Ne, griza.
- JAKOBO** Jes, grizruĝa, tion mi volis diri.
- HARPAGONO** Neniu dubo, tio estas ĝi, certe. Skribu, sinjoro, skribu lian atestadon. Ĉielo, al kiu de nun sin fidi? Oni ne devas plu ĵuri pri io, kaj post tio ĉi mi juĝas min ankaŭ kapabla priŝteli min mem.
- JAKOBO** *(al Harpagono)* Sinjoro, jen li revenas. Ne diru al li, almenaŭ, ke ili malkovris tion al vi.

SCENO III

Harpagono, Komisaro, Valero, Jakobo

- HARPAGONO** Alproksimiĝu, venu konfesi la plej nigran agon, la plej abomenan krimon, kiu plenumiĝis iam.
- VALERO** Kion vi volas, sinjoro?
- HARPAGONO** Kiel, perfidulo! Ĉu vi ne ruĝiĝas pro via krimo!
- VALERO** Pri kiu krimo vi parolas?
- HARPAGONO** Pri kiu krimo mi parolas, kanajlo! Kvazaŭ vi ne sciuz, kion mi volas diri. Vane vi volas kaŝi ĝin. La afero estas malkovrita, kaj oni

ĝus min sciigis pri ĉio. Fi! Tiel misuzi mian bonecon kaj penetri en mian domon ĝuste por min perfidi, por min trompi en tia maniero!

VALERO Sinjoro, ĉar oni tion malkovris al vi, mi ne volas serĉi deflankiĝojn kaj nei la aferon.

JAKOBO (*flanken*) Ho! Ho! Ĉu mi divenis ĝuste, ne sciante tion?

VALERO Mia intenco estis paroli kun vi pri tio, kaj mi volis atendi oportunan okazon por fari tion, sed ĉar tiel estas, mi petegas vin ne koleriĝi kaj voli aŭskulti miajn klarigojn.

HARPAGONO Kiajn belajn kiarigojn vi povas doni al mi, ŝtelisto, kanajlo?

VALERO Ha! Sinjoro, tiajn alnomojn mi ne meritis. Estas vere, ke mi faris ofendon al vi; sed mia kulpo tamen estas pardonebla.

HARPAGONO Kiel pardonebla! Tiaspeca insido, mortigo!

VALERO Mi petegas, ne koleriĝu. Kiam vi estos aŭdinta min, vi vidos, ke la malfeliĉo ne estas tiel granda, kiel vi diras.

HARPAGONO La malfeliĉo ne estas tiel granda, kiel mi diras! Kiel! Mia sango, mia internaĵo, kanajlo!

VALERO Via sango, sinjoro, ne falis en malbonajn manojn. Mi estas de tia rango, ke mi ĝin ne

malhonorigos, kaj nenio estas en tio ĉi, kion mi ne povos konvene rebonigi.

HARPAGONO Estas ja mia intenco, ke vi redonu, kion vi ŝtelis.

VALERO Via honoro, sinjoro, estos plene kontentigita.

HARPAGONO Ne estas afero de honoro en tio ĉi. Sed, diru al mi; kio vin instigis al tia ago?

VALERO Ha! Ĉu vi demandas min pri tio?

HARPAGONO Jes, certe, mi demandas vin pri tio.

VALERO Dio, kiu senkulpigas ĉion, kion li instigas fari, Amo.

HARPAGONO Amo!

VALERO Jes.

HARPAGONO Bela amo, certe, amo al miaj ormoneroj!

VALERO Ne, sinjoro, ne via riĉeco min allogis, ne tio min blindigis; kaj mi ĵuras, ke mi nenion petos el ĉiuj viaj posedaĵoj, se nur vi lasos al mi tiun, kiun mi havas.

HARPAGONO Mi ne faros, je ĉiuj diabloj; mi certe ne lasos ĝin al vi. Vidu kian arogantecon; li volus konservi la ŝtelaĵon forprenitan de mi!

VALERO Ĉu vi nomas tion ŝtelaĵo?

HARPAGONO Ĉu mi nomas tion ŝtelaĵo! Tian trezoron!

VALERO Trezoro, certe; kaj la plej valora, kiun vi posedas, sendube; sed vi ne perdos ĝin, lasan-

te ĝin al mi. Mi petas ĝin de vi surgenu, tiun ĉarmoplenan trezoron, kaj vi bone faros, donante ĝin al mi.

HARPAGONO Tion mi neniel faros! Kion signifas tio?

VALERO Ni reciproke promesis fidelan amon, kaj ni ĵuris ne forlasi unu la alian.

HARPAGONO La ĵuro estas admirinda, kaj la promeso amuza!

VALERO Jes, ni promesis aparteni por eterne unu al la alia.

HARPAGONO Mi ja vin malhelpos, mi certigas.

VALERO Nur morto povos disigi nin.

HARPAGONO Tio estas vere diabla pasio por mia mono.

VALERO Mi jam diris al vi, sinjoro, ke ne monavido instigis min fari tion, kion mi faris. Mia koro ne agis pro la motivoj, kiujn vi pensas, kaj pli nobla intenco inspiris al mi tian decidon.

HARPAGONO Vi vidis, ke pro kristana bonfaremo li volas havi mian posedaĵon. Sed mi tion reordigos, kaj, senhonta fripono, la juĝistaro tuj venĝos min je ĉio.

VALERO Vi agos, kiel vi volos, kaj mi estas preta elporti ĉiujn perfortajn traktojn, kiuj al vi plaĉos; sed mi petas vin kredi almenaŭ, ke, se en tio estas io malbona, min solan vi

devas kulpigi, kaj via filino neniel estas kulpa en ĉio tio ĉi.

HARPAGONO Mi tion ja kredas, certe; estus tre strange, se mia filino partoprenus en tiu krimo. Sed mi volas rehavi mian posedaĵon, kaj vi devas konfesi en kiun lokon vi ĝin forportis.

VALERO Mi? Mi ne forportis ŝin; ŝi estas ankoraŭ ĉe vi.

HARPAGONO (*flanken*) Ho, mia kara kesteto!
(*laŭte*) Ĝi ne eliris el mia domo?

VALERO Ne, sinjoro.

HARPAGONO He! Diru ion; vi ne tuŝis ĝin?

VALERO Mi ŝin tuŝi! Ha, vi ofendas ŝin tiom, kiom min; mi brulis por ŝi per flamo tute pura kaj respekta.

HARPAGONO (*flanken*) Li brulis por mia kesteto!

VALERO Mi volus morti prefere ol montri al ŝi ofendan penson; ŝi estas por tio tro saĝa kaj honesta.

HARPAGONO (*flanken*) Mia kesteto tro honesta.

VALERO Ĉiuj miaj deziroj limiĝis al ŝia vido, kaj ne niu krima penso makulis la pasion, kiun inspiris al mi ŝiaj belaj okuloj.

HARPAGONO (*flanken*) La belaj okuloj de mia kesteto! Li parolas pri ĝi kiel amanto pri sia amatino.

- VALERO** Sinjorino Klaŭdo konas la veron de tiu aventuro; ŝi povas atesti . . .
- HARPAGONO** Kiel! Mia servistino estas kunkulpa en la afero!
- VALERO** Jes, sinjoro, ŝi ĉeestis en nia promeso; kaj nur eksciinte la honestecon de mia amo, ŝi helpis al mi decidigi vian filinon, ke ŝi donu al mi sian promeson kaj akceptu mian.
- HARPAGONO** He!
(flanken) Ĉu la limo de la juĝo lin delirigas?
(al Valero) Kion vi enmiksas ĉi tie kun mia filino?
- VALERO** Mi diras, ke mi havis ĉiujn eblajn malfacilaĵojn por konsentigi ŝian hontemon al tio, kion volis mia amo.
- HARPAGONO** La hontemo de kiu?
- VALERO** De via filino; kaj nur hieraŭ ŝi konsentis al nia reciproka subskribo de promeso de gedziĝo.
- HARPAGONO** Mia filino subskribis al vi promeson de gedziĝo?
- VALERO** Jes, sinjoro; same kiel mi ankaŭ subskribis al ŝi.
- HARPAGONO** Ho! Ĉielo! Alia malfeliĉo.
- JAKOBO** *(al la komisaro)* Skribu, sinjoro, skribu!

- HARPAGONO** Pliiĝo de malbono, kresko de malespero!
(al la komisaro) Nu, sinjoro, faru la devon de via ofico kaj skribu kulpigon kontraŭ li kiel ŝtelisto kaj delogisto.
- JAKOBO** Kiel ŝtelisto kaj delogisto.
- VALERO** Tiajn alnomojn mi ne meritas; kaj kiam oni scios, kiu mi estas . . .

SCENO IV

Harpagono, Elizo, Mariano, Valero, Frozino, Jakobo, Komisaro

- HARPAGONO** Ha! fripona filino! Malinda de tia patro kiel mi! Tiel vi profitas la instruadon, kiun mi donis al vi? Vi lasas vin kaptiĝi de amo por kanajla ŝtelisto kaj forpromesas vian koron, sen peti pri mia konsento! Sed vi ambaŭ estos trompitaĵoj.
- (al Elizo)* Kvar fortaj muroj respondos al mi por via konduto.
- (al Valero)* Kaj bona pendigilo, senhonta fripono! punos vin pro via aroganteco.
- VALERO** Ne via pasio juĝos la aferon; kaj oni almenaŭ min aŭskultos, antaŭ ol kondamni min.

HARPAGONO Mi eraris dirante "pendigilo"; vi estos tute viva ligata al rado!

ELIZO *(surgenue antaŭ Harpagono)* Ha! Mia patro, havu pli homajn sentojn, mi petegas; kaj ne pelu la aferojn ĝis la ekstrema severecco de la patra povo. Ne lasu la unuan movon de kolero forkonduki vin, kaj prenu la tempon por bone pripensi, kion vi faros. Penu koni pli bone tiun, pro kiu vi koleras. Li estas tute alia, ol vi lin juĝas, kaj vi malpli miros, ke mi donis min al li, kiam vi scios ke, sen li, jam de longe vi plu ne havus min. Jes, patro, estas li, kiu min savis el tiu granda danĝero, de kiu mi estis minacata en la akvo; kaj al li vi ŝuldas la vivon de tiu filino, kies . . .

HARPAGONO Ĉio tio estas nenio, estus pli bone por mi, se li lasus vin droni kaj ne farus tion, kion li faris.

ELIZO Mia patro, mi petegas vin pro la patra amo, ke vi . . .

HARPAGONO Ne, ne, mi nenion volas aŭdi; estas necese, ke la juĝistaro plenumu sian devon.

JAKOBO *(flanken)* Vi pagos al mi por la ricevitaĵoj.

FROZINO *(flanken)* Tio ĉi estas stranga embaraso.

SCENO V

*Anselmo, Harpagono, Elizo, Mariano, Frozino, Valero,
Komisaro, Jakobo*

ANSELMO Kio estas, sinjoro Harpagono? Mi vidas vin tute ekscitita.

HARPAGONO Ha! Sinjoro Anselmo, vi vidas en mi la plej malfeliĉan el ĉiuj homoj, kaj jen estas multe da konfuzo kaj malordo en la kontrakto, pro kiu vi venas. Oni mortigas min en la propraĵo; oni mortigas min en la honoro; jen estas perfidulo, kanajlo, kiu malrespektis la plej sanktajn rajtojn; li penetris en mian domon sub la masko de servisto, por ŝteli mian monon kaj delogi mian filinon.

VALERO Kiu pensas pri via mono, pri kiu vi parolas tiel konfuze?

HARPAGONO Jes, ili donis unu al la alia promeson de gedziĝo. Tiu ĉi ofendo koncernas vin, sinjoro Anselmo, kaj vi devas procesi kontraŭ li kaj fari je viaj kostoj. Ĉiujn juĝajn persekutojn, por venĝi vin de lia aroganteco.

ANSELMO Mi ne intencas edziĝi perforte kaj postuli koron, kiu sin jam fordonis. Sed viajn interesojn mi estas preta defendi kiel miajn proprajn.

- HARPAGONO** Jen estas tiu sinjoro, kiu estas honesta komisaro kaj nenion forgesos, laŭ tio, kion li mem diris al mi, pri la farado de sia ofico. *(al la komisaro, montrante Valeron)* Kulpigu lin dece, sinjoro, kaj faru la fakton tre krima.
- VALERO** Mi ne komprenas, pli kiu krimo oni povas kulpigi min pro la pasio, kiun mi havas al via filino, nek al kiu turmento vi volus kondamni min pro nia promesiĝo, kiam oni scios, kiu mi estas.
- HARPAGONO** Mi mokas je ĉiuj tiuj rakontoj, kaj la nuna mondo estas plena da ĉiuj ŝtelistoj de nobleco, da ĉiuj trompistoj, kiuj profitas sian nekonatecon kaj sin vestas arogante per la unua fama nomo, kiun ili intencas preni.
- VALERO** Sciu, ke mia koro estas tro alta, por ke mi min ornamu per io, kio ne apartenas al mi, kaj tuta Napolo povas doni ateston pri mia rango.
- ANSELMO** Haltu! Atentu, kion vi diros. Vi riskas ĉi tie pli ol vi pensas, vi parolas antaŭ homo, kiu konas la tutan Napolon, kaj povos facile vidi klare en la rakonto, kiun vi faros.

- VALERO** Mi ne estas homo, kiu timas ion, kaj se Napoleo estas konata al vi, vi scias, kiu estis sinjoro Tomaso d'Alburci.
- ANSELMO** Sendube mi scias kaj malmultaj personoj lin konis pli bone ol mi.
- HARPAGONO** Mi ne pli zorgas pri sinjoro Tomaso ol pri sinjoro Marteno.
(Ekvidinte, ke du kandeloj brulas, Harpagono estingas unu)
- ANSELMO** Mi petegas, lasu lin paroli, ni vidu, kion li per tio volas diri.
- VALERO** Mi volas diri, ke al li mi ŝuldas la vivon.
- ANSELMO** Al li?
- VALERO** Jes.
- ANSELMO** Iru, vi mokas. Serĉu alian rakonton, kiu povos sukcesi pli bone, kaj ne penu vin savi per tiu ĉi trompo.
- VALERO** Bonvolu paroli pli konvene. Tio ĉi ne estas trompo, kaj mi ne diras ion, kion mi ne povos facile pruvi.
- ANSELMO** Kiel! Vi riskas diri, ke vi estas la filo de sinjoro Tomaso d'Alburci.
- VALERO** Jes, mi tion riskas, kaj estas preta defendi tiun veron kontraŭ kiu ajn.
- ANSELMO** La kuraĝo estas mirinda! Sciu, por konfuzi vin, ke jam antaŭ almenaŭ dek ses jaroj, la

homo, pri kiu vi parolas, pereis en la maro kun siaj infanoj kaj edzino, dum ili penadis savi siajn vivojn el la kruelaj persekutoj, kiuj akompanis la ribelojn en Napolo kaj kaŭzis la ekzilon de multaj familioj nobelaj.

VALERO

Jes, sed sciu, por konfuzi vin, ke lia sepjara filo, kun unu servisto, estis savita el tiu ŝipepereo de hispana ŝipo, kaj ke tiu savita filo estas tiu mem, kiu parolas kun vi. Sciu, ke la ŝipestro, tuŝita de mia sorto, ekhavis amon por mi, li edukigis min kiel propran filon, tuj kiam mi estis kapabla je tio, la militado estis mia profesio, antaŭ ne longe mi eksciis, ke mia patro ne mortis, kiel mi ĉiam pensis; kiam mi pasis ĉi tie por iri serĉi lin, aventuro aranĝita de la ĉielo kaŭzis, ke mi vidis la ĉarman Elizon, tiu vido faris min sklavo de ŝia beleco, kaj la forto de mia amo kaj la severeco de ŝia patro instigis min preni la decidon akceptigi min en ŝia domo kaj sendi alian homon por serĉi miajn gepatrojn.

ANSELMO

Sed kiaj pluaj atestoj, krom viaj paroloj, povas certigi nin, ke tio ne estas fabelo konstruita sur vero!

VALERO La hispana ŝipestro; rubena sigelilo, kiu apartenis al mia patro; agata ĉirkaŭmanumo, kiun mia patrino estis metinta sur mian brakon, la maljuna Pedro, tiu servisto, kiu saviĝis kun mi el la ŝippereo.

MARIANO Ha! El viaj paroloj mi povas ĉi tie atesti, ke vi ne mensogas, kaj ĉio, kion vi diras, vidiĝas al mi tre klare, ke vi estas mia frato.

VALERO Vi, mia fratino!

MARIANO Jes, mia koro tuŝiĝis tuj de la momento, kiam vi malfermis la buŝon, kaj nia patrino, kiun via vido ravis, milfoje raportis al mi pri la malfeliĉoj de nia familio. Ankaŭ nin la ĉielo ne lasis morti en tiu terura ŝippereo; sed ni nur savis nian vivon, perdante nian liberecon; korsaroj ricevis mian patron kaj min sur fragmento de la ŝipo. Post dekjara sklaveco, feliĉa okazo redonis al ni la liberecon kaj ni revenis en Napolon, kie ni eksciis, ke nia tuta posedaĵo estis vendita, kaj ni ne povis havi novaĵojn pri nia patro. Ni pasis en Ĝenovon, kie mia patrino kolektis kelkajn mizerajn restaĵojn de disŝirita heredaĵo; kaj de tie, forkurante de la barbara maljusteco de siaj parencoj, ŝi venis ĉi tien, kie ŝi nur vivas per velkinta vivo.

ANSELMO Ho! ĉielo, kiaj estas la montroj de via potenco; kaj kiel bone vi pruvas, ke nur al vi apartenas fari mirindaĵojn! Kisu min, infanoj, kaj enmiksu vian ĝojon kun tiu de via patro.

VALERO Vi estas nia patro!

MARIANO Pro vi mia patrino tiel longe funebris!

ANSELMO Jes filino, jes filo; mi estas Tomaso d'Alburci, kiun la ĉielo savis el la ondoj kun la tuta mono, kiun li portis. Kredinte, ke vi ĉiuj mortis antaŭ pli ol dek ses jaroj, mi pretiĝis, post longaj vojaĝoj, por serĉi en edziĝo kun ĝentila kaj saĝa persono la konsolon de nova familio. Pro manko de sendanĝereco por mia vivo en Napolo, mi decidis neniam reveni tien, kaj sukcesinte vendigi tie mian tutan posedaĵon, mi kutimis vivi ĉi tie, kie, sub la nomo de Anselmo, mi klopodis forigi la ĉagrenojn de tiu alia nomo, kiu kaŭzis al mi tiom da malfeliĉoj.

HARPAGONO (*al Anselmo*) Tiu ĉi estas via filo?

ANSELMO Jes.

HARPAGONO Mi ŝuldigas vin por pagi al mi dek mil eskudojn, kiujn li ŝtelis de mi?

ANSELMO Li vin priŝtelis?

HARPAGONO Li mem.

- VALERO** Kiu diras tion?
- HARPAGONO** Jakobo.
- VALERO** *(al Jakobo)* Ĉu vi diras tion ĉi?
- JAKOBO** Vi bone vidas, ke mi nenion diras.
- HARPAGONO** Jes, jen estas lia komisara moŝto, kiu ĵus ricevis lian ateston.
- VALERO** Ĉu vi povas kredi min kapabla je ago tiel malhonesta?
- HARPAGONO** Kapabla aŭ nekapabla, mi volas rehavi mian monon.

SCENO VI

Harpagono, Anselmo, Elizo, Mariano, Kleanto, Valero, Frozino, Komisaro, Jakobo, La Flèche

- KLEANTO** Ne malkvietiĝu, patro, kaj ne kulpigu iun. Mi eksciis novaĵojn pri via afero, kaj mi venas ĉi tien por diri al vi, ke, se vi permesos, ke mi edziĝu kun Mariano, via mono estos redonita al vi.
- HARPAGONO** Kie ĝi estas?
- KLEANTO** Ne estu malkvieta pri tio; ĝi kuŝas en loko, pri kiu mi respondas, kaj ĉio dependas de mi sola; apartenas al vi diri, kion vi decidis,

kaj vi povas elekti, ĉu doni al mi Marianon, ĉu perdi vian kesteton.

HARPAGONO Ĉu oni nenion forprenis el ĝi?

KLEANTO Absolute nenion. Vidu, ĉu vi intencas aprobi tiun geedziĝon, kaj aldoni vian konsenton al tiu de ŝia patrino, kiu lasas ŝin libera elekti inter ni du.

MARIANO *(al Kleanto)* Sed vi ne scias, ke tiu konsento ne sufiĉas, kaj ke la ĉielo, *(montrante Valeron)* samtempe kiel fraton, kiun vi vidas, ĵus redonis al mi patron, *(montrante Anselmon)* kies konsenton vi devas ricevi.

ANSELMO La ĉielo, miaj infanoj, ne redonas min al vi por kontraŭstari al viaj deziroj. Sinjoro Harpagono, vi komprenas ja, ke la elekto de juna fraŭlino prefere falos sur la filon ol sur la patron. Nu, ne lasu diri al vi tion, kion ne estas necese aŭdi, kaj konsentu kiel mi al tiu duobla geedziĝo.

HARPAGONO Por decidiĝi, mi bezonas vidi mian kesteton.

KLEANTO Vi ĝin vidos tute sanan.

HARPAGONO Mi havas neniun monon, por doni dote al miaj gefiloj.

ANSELMO Nu, mi havas sufiĉe da ĝi por ambaŭ; tio ne malkvietigu vin.

- HARPAGONO** Ĉu vi promesas pagi ĉiujn elspezojn de tiuj du geedziĝoj?
- ANSELMO** Jes, mi promesas. Ĉu vi estas kontentigita?
- HARPAGONO** Jes, se nur vi pagos al mi festan veston por la geedziĝo.
- ANSELMO** Konsentite. Ni iru ĝui la ĝojon, kiun prezentas al ni ĉi tiu feliĉa tago.
- KOMISARO** He, sinjoroj, atendu, mi petas, kiu pagos al mi por mia skribo?
- HARPAGONO** Ni neniel bezonas viajn skribaĵojn.
- KOMISARO** Jes, sed mi ne volas esti skribinta ilin por nenio.
- HARPAGONO** (*montrante Jakobon*) Kiel pago, jen estas homo, kiun mi donas al vi por pendigo.
- JAKOBO** Ho, ve! Kiel do mi devas fari? Pro verdiro oni min batas, kaj pro mensogo oni volas pendigi min.
- ANSELMO** Sinjoro Harpagono, vi devas pardoni al li tiun trompon.
- HARPAGONO** Ĉu vi do pagos la komisaron?
- ANSELMO** Tiel estu! Ni iru rapide komuniki nian ĝojon al via patrino.
- HARPAGONO** Kaj mi vidi mian karan kesteton.

www.omnibus.se/inko

ISBN 91-7303-198-4